

ผลการใช้รายการวิดิทัศน์ เพื่อฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้น
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ปริญญานิพนธ์

ของ

สมเกียรติ วรรณเฉลิม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา

พฤษภาคม 2542

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานพันธกิจฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนิต วัฒนโธ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพันธกิจฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิสาสาภรณ์)

วันที่..... เดือน..... พ.ศ. 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษาพร้อมทั้งแนวคิด รวมทั้งข้อเสนอแนะ ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างค้ำยั้ง จากรองศาสตราจารย์ ดร. สุรัชชัย ลิกขาบัณฑิต ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตตะ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์โขนทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงเครื่องมือวิจัย นับว่าประโยชน์ต่อการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างมาก

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิฑิต วัฒนโธ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านสัตสัพัญญกรณัที่ให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงเครื่องมือวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณสมภกิจ กิจพูนวงศ์ ที่ให้ความช่วยเหลือในการแปลผลด้วยคอมพิวเตอร์
ขอขอบคุณ คุณเจริญ สุธริยะ ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดพิมพ์ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่เฉลิมขวัญ เพ็ชรเพ็ง ผู้ที่ให้ทุกสิ่งทุกอย่างกับลูกทั้งชีวิต กาลังสติปัญญา ทั้งยังสนับสนุนและให้กำลังใจในการศึกษาตลอดมา

ประโยชน์อันใดที่ได้จากการทำปริญญานิพนธ์นี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ครู - อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในการอบรมสั่งสอนผู้วิจัย มาจนบัดนี้

สมเกียรติ วรรณเฉลิม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารที่เกี่ยวข้อง	7
งานวิจัยและพัฒนา	22
สมมุติฐาน	25
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	26
ประชากร	26
กลุ่มตัวอย่าง	26
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	27
การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ	27
การทดลองหาประสิทธิภาพของเทปวีดิทัศน์	28
วิธีดำเนินการทดลอง	31
ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง	32
การดำเนินการทดลอง	32
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	33

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	34
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	34
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	37
ความมุ่งหมายของการวิจัย	37
สมมติฐานของการวิจัย	37
วิธีดำเนินการวิจัย	37
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	38
การดำเนินการทดลอง	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	39
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
อภิปรายผล	40
ข้อเสนอแนะ	41
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	41
บรรณานุกรม	42
ภาคผนวก	47
ประวัติย่อของผู้วิจัย	103

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง	31
2 ค่าเฉลี่ยของแบบสังเกตการฝึกหัดโจนเบื้องต้นระหว่างเรียนและแบบสังเกตการฝึกหัดโจนเบื้องต้นหลังเรียนด้วยรายการวิดีโอการฝึกทักษะนาฏศิลป์โจนเบื้องต้น	35
3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์โจนเบื้องต้นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	36

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นาฏศิลป์โขน เป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่รัฐบาลเห็นความสำคัญและควรจะอนุรักษ์ ประกอบกับจัดตั้งเป็นปรีดรงค์วัฒนธรรมไทย ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติร่วมมือกับทางรัฐบาลมาดำเนินการเผยแพร่ทั่วทั้งประเทศ เพื่อแสดงให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของศิลปะวัฒนธรรมไทย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยในการสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาทางด้านอารมณ์สังคม และบุคลิกภาพของผู้เรียน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2534 : 6) ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องเน้นการปฏิบัติจริง เพื่อสนองจุดมุ่งหมายดังกล่าว หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) จึงกำหนดเนื้อหากิจกรรมวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ไว้ 3 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมเน้นจังหวะ
2. กิจกรรมการฟัง และการร้องเพลง
3. กิจกรรมนาฏศิลป์ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2534 : 31)

แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อบุคลากรที่มีความชำนาญด้านนาฏศิลป์มีน้อยกว่าความต้องการของโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ ประกอบกับนาฏศิลป์โขนเป็นวิชาที่ต้องการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี จึงจำเป็นต้องนำวิทยาการต่าง ๆ ทางด้านเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกและเกิดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ดังจะเห็นได้จากนโยบายและมาตรการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ได้กำหนดให้มีการพัฒนาเนื้อหาสาระและวิธีการเรียนการสอนให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการ และความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้เกิดทักษะ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมไปถึงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) โดยเน้นอย่างมากที่จะพัฒนาการศึกษาในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ยิ่งเน้นให้เห็นชัดเจนขึ้นว่า "การศึกษาจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน อันได้แก่ สื่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะสื่อการเรียนการสอนที่เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการสอนของครูไปสู่ผู้เรียน แล้วทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตาม

ความประสงค์และจุดมุ่งหมายที่ควรวางไว้เป็นอย่างดี" (ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา. 2535 : 1) ตลอดจนมีการส่งเสริมปรับปรุงการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอ วิธีสอนที่ใช้กันในโรงเรียนต่าง ๆ เป็นวิธีสากล เช่น วิธีบรรยาย เล่าเรื่อง สำนึก ทดลอง ให้นักปฏิบัติจริง ใช้อุปกรณ์การสอนประกอบ พาไปศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ แต่วิธีสอนที่ได้รับความนิยมอย่างสูงวิธีหนึ่งคือการสอนแบบบรรยายประกอบการสำนึก เพราะนักเรียนได้เห็นลักษณะการเคลื่อนไหวหรือวิธีการที่ถูกต้องอย่างแท้จริง การสอนนาฏศิลป์ในปัจจุบันมีเพียงคำบรรยายพร้อมรูปภาพประกอบ เด็กนักเรียนจะมีความเข้าใจที่แตกต่างกันออกไป ประกอบกับอาจารย์ผู้สอนยังมีความรู้ความชำนาญในด้านนี้ไม่พอเพียง จึงทำให้การเรียนการสอนขาดสัมฤทธิ์ผลรวมถึงคุณภาพที่ออกมาโดยรวมทั่วประเทศก็จะไม่ตรงกัน ทำให้อาจารย์และนักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายการเรียนการสอน จากการวิเคราะห์รายงานการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ที่พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีสอนแบบเดิม คือครูเป็นศูนย์กลางการบรรยาย นักเรียนจะนั่งฟังและซักถามเป็นส่วนน้อย การสอนกลุ่มวิชาทั้ง 4 กลุ่ม (กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ) ไม่ได้เป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด กล่าวคือ ครูจะมุ่งสอนกลุ่มทักษะได้แก่ วิชาภาษาไทยและคณิตศาสตร์เท่านั้น ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ครูจะเห็นว่าเป็นเรื่องไม่สำคัญ และครูส่วนใหญ่ไม่มีเวลาผลิตสื่อการเรียนการสอน ขาดการสร้างสื่อที่มีคุณภาพเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ประการสำคัญที่สุดนาฏศิลป์ไทยเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นมรดกอันทรงคุณค่าของคนไทยที่มีอายุยืนยาวมาหลายร้อยปีที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษที่เราทุกคนภูมิใจและหวงแหน จึงควรอนุรักษ์ไว้ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์แห่งความเป็นคนไทย ผู้วิจัยจึงเห็นควรที่จะผลิตรายการวีดิทัศน์เพื่อการเรียนการสอนขึ้นมา โดยทดลองใช้สอนวิชานาฏศิลป์ไทยในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสาธมิตร (ฝ่ายประถม) ก่อนที่จะเผยแพร่วีดิทัศน์ออกไป

ดังนั้นการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาช่วยการสอน จะแก้ปัญหาคาดแคลนครูผู้สอนที่มีความสามารถได้ โดยเฉพาะการใช้เทปวีดิทัศน์ ซึ่งในปัจจุบันเป็นที่แพร่หลาย ราคาไม่แพง ลงทุนคุ้มค่า การใช้โทรทัศน์เป็นสื่อการเรียนการสอนนั้น นับว่ามีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทั้งในด้านอุปกรณ์ เทคนิค และวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้รับสารหรือผู้เรียนสามารถรับได้ทั้งภาพและเสียงในขณะเดียวกัน ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้

รวดเร็วกว่าและเข้าใจบทเรียนได้ง่ายกว่าสื่ออื่น ๆ เป็นการประหยัด เพิ่มทักษะอย่างสูง ลดเครื่องมือที่จำเป็นในการสาธิต สามารถมองเห็นรายละเอียดได้ชัดเจน และมีคุณลักษณะที่สามารถให้ผู้เรียนได้รับสื่อที่เป็นทั้งภาพและเสียง (วิจิตร ภักดิ์รัตน์. 2523 : 74 ; วสันต์ อดิศักดิ์. 2533 : 13 ; ไพโรจน์ ศิริธนากุล และนิพนธ์ สุภศรี. 2528 : 1)

มีการนำตัวอย่างมาให้เห็นจริง การแสดงบทบาทต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนอย่างจริงจัง เกิดความรู้ในระยะเวลาอันสั้น (เสาวณีย์ สิกขานันต์. 2528 : 275) ตลอดจนสามารถจัดอุปสรรคด้านเวลา และระยะทางออกไปได้ (วสันต์ อดิศักดิ์. 2533 : 13 - 14) นำเอาประสบการณ์จากโลกภายนอกเข้ามาเสริมในบทเรียน ได้สามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นให้เห็นได้อย่างฉับพลัน และครอบคลุมจุดที่น่าสนใจ ได้ครบถ้วน ก่อให้เกิดประสบการณ์ที่เป็นสื่อส่งเสริมการศึกษา และการเรียนรู้ของคนได้ทั้งสิ้น

จะพบว่า การนำเอาเทคโนโลยีทางการศึกษา เข้ามา เป็นส่วนร่วมกับการเรียนการสอน ในยุคปัจจุบันนี้จึง เริ่มเห็นความสำคัญมากขึ้น ผู้วิจัยจึงสร้างรายการวีดิทัศน์ เพื่อฝึกทักษะนาฏศิลป์ โขนเบื้องต้นขึ้นมา เพื่อหาประสิทธิภาพและ เปรียบเทียบทักษะนาฏศิลป์ โขนเบื้องต้นระหว่าง นักเรียนที่เรียนด้วยรายการวีดิทัศน์กับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปกติ ซึ่งผลการใช้รายการ วีดิทัศน์นี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนต่อไป

✓ ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพรายการวีดิทัศน์ เรื่องการฝึกหัด โขนเบื้องต้นสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์ โขนเบื้องต้นระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วย รายการวีดิทัศน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปกติ

✓ ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาครั้งนี้ มีความสำคัญดังนี้

1. ทำให้ได้วีดิทัศน์ เรื่องการฝึกหัด โขนเบื้องต้นที่มีคุณภาพไว้ใช้สอน อีกทั้งยังสามารถ นำมาใช้หลาย ๆ ครั้งได้ตามที่ต้องการ เป็นการประหยัดเวลาสอนของครู และนักเรียนยังสามารถ ที่จะนำไปใช้ฝึกเองนอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียนได้อีกด้วย ซึ่งช่วยทำให้นักเรียนเกิด ทักษะยิ่งขึ้น

2. เป็นแนวทางในการพัฒนารายการวัดทัศนเพื่อการฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถม

✓ ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

✓ 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ นักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ปีการศึกษา 2541 ที่ไม่เคยเรียนเรื่องการฝึกหัดโขนเบื้องต้นมาก่อน จำนวน 4 ห้องเรียน ๆ ละ 30 คน รวมทั้งสิ้น 120 คน

✓ 1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ที่ไม่เคยเรียนเรื่อง การฝึกหัดโขนเบื้องต้น ซึ่งได้จากการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน สำหรับหาประสิทธิภาพของรายการวัดทัศนที่สร้างขึ้น และสุ่มอีก 1 ห้องเรียน สำหรับเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์โขนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยมีกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน กลุ่มควบคุม 15 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการสอน ซึ่งแบ่งเป็น

2.1.1 การสอนโดยใช้รายการวัดทัศนเรื่องการฝึกหัดโขนเบื้องต้น

2.1.2 การสอนตามปกติ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์โขนเบื้องต้น

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โดยแบ่งเวลาในการทดลองออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรก ทดลองเพื่อพัฒนารายการ

วิดิทัศน์ เรื่องการฝึกหัดโขนเบื้องต้น จำนวนกลุ่มละ 30 คน 3 คาบเรียน ๆ ละ 50 นาที
 ช่วงที่สอง ทดลองเปรียบเทียบผลทักษะการปฏิบัติระหว่างกลุ่มที่เรียนตามปกติ ซึ่งมีครูเป็นผู้สอน
 จำนวนกลุ่มละ 15 คน 3 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที

4. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นเนื้อหาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร เรื่อง
 การฝึกหัดโขนเบื้องต้น ประกอบด้วย 3 ท่า ดังนี้

- 1.1 ท่าตบเข้า
- 1.2 ท่าดองสะเอว
- 1.3 ท่าตั้งเหลี่ยม

นิยาม

1. รายการวิดิทัศน์ หมายถึง รายการวิดิทัศน์การสอนที่ผู้วิจัยผลิตขึ้นเพื่อการฝึก
 ทักษะปฏิบัติการฝึกหัดโขนเบื้องต้น ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นนักเรียนชาย ซึ่งถ่ายทำ
 ลงในเทปวิดิทัศน์ โดยผ่านการตรวจแก้ไขเพื่อปรับปรุงคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและ
 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการผลิตรายการวิดิทัศน์การสอน ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ท่า

- 1.1 ท่าตบเข้า
- 1.2 ท่าดองสะเอว
- 1.3 ท่าตั้งเหลี่ยม

2. การฝึกหัดโขนเบื้องต้น หมายถึง การฝึกท่าทางพื้นฐานของการแสดงโขน ได้แก่
 ท่าตบเข้า ท่าดองสะเอว และท่าตั้งเหลี่ยม

3. การสอนปกติ หมายถึง การสอนโดยครูบรรยายและสาธิตประกอบการสอน โดย
 ครูที่จะสอนต้องมีประสบการณ์ในการสอนโขนมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี

4. ทักษะปฏิบัติการฝึกหัดโขนเบื้องต้น หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติอย่าง
 ถูกต้อง สวยงาม และคล่องแคล่ว วัดได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านการ
 ตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการผลิตและด้านนาฏศิลป์โขน

5. ประสิทธิภาพของบทเรียนเทปวีดิทัศน์ หมายถึง ผลการประเมินตามเกณฑ์ที่ใช้ ประเมินประสิทธิภาพของบทเรียนเทปวีดิทัศน์เรื่อง การฝึกหัดโขนเบื้องต้น โดยกำหนดเกณฑ์ มาตรฐาน คือ เกณฑ์ 90/90

90 ตัวแรก หมายถึง ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยรวมของนักเรียนระหว่างการ เรียนด้วยรายการวีดิทัศน์

90 ตัวหลัง หมายถึง ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยรวมที่นักเรียนทำได้หลัง การเรียนด้วยรายการวีดิทัศน์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 ความหมายของรายการวิทยทัศน์
 - 1.2 คุณค่าของรายการวิทยทัศน์
 - 1.3 ข้อดีของรายการวิทยทัศน์
 - 1.4 รูปแบบของการผลิตรายการวิทยทัศน์เพื่อการศึกษา
2. งานวิจัยและพัฒนา
 - 2.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของรายการวิทยทัศน์

ปัจจุบันวิทยทัศน์ เป็นสื่อการสอนที่มีบทบาทอย่างมากในวงการการศึกษา ช่วยในการเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้และเรียนรู้ได้มากขึ้น ดังนั้นเราจึงควรจะได้ทราบความหมายของวิทยทัศน์ ซึ่งได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายหลายท่าน

คำว่าวิทยทัศน์ เป็นคำที่ราชบัณฑิตยสถาน (2532 : 3) บัญญัติขึ้นเพื่อใช้ในเชิงวิชาการ มาจากคำว่า Video ซึ่งหมายถึง เครื่องที่แสดงภาพเพื่อความเพลิดเพลิน

กรมวิชาการ (2527 : 158) ได้ให้ความหมายของคำว่า วิทยทัศน์ ว่าหมายถึงภาพที่มองเห็นในระบบโทรทัศน์

จิรพรรณ พิรุณ (2533 : 8) ได้สรุปว่า เทปวิทยทัศน์ หมายถึง สารสังเคราะห์ที่เคลื่อนด้วยสารแม่เหล็กสามารถบันทึกสัญญาณภาพและเสียงได้ โดยผ่านกล้องโทรทัศน์ โดยใช้เครื่องบันทึกภาพหรือจากเครื่องรับโทรทัศน์โดยตรง และสามารถนำมาเล่นกลับหรือถ่ายทอดออกมาได้โดยเครื่องบันทึกภาพ ซึ่งเครื่องบันทึกภาพจะทำให้ปรากฏภาพและเสียงที่เครื่องรับโทรทัศน์

วิดีโอหรือแถบวิดีโอ หมายถึง วัสดุที่บันทึกหรือเก็บสัญญาณเสียงหรือข้อมูลอื่นใดที่ต้องการไว้ในรูปเส้นแรงแม่เหล็ก มีลักษณะคล้ายกับแถบบันทึกเสียงนั่นเอง เนื้อแถบวิดีโอที่ทำด้วยสาร Polyester บางแต่เหนียว แข็งแรง ไม่ยืด ด้านล่างฉาบด้วยสาร Anti-Static Carbon เพื่อป้องกันไฟฟ้าสถิตที่จะเกิดขึ้นบนเนื้อแถบวิดีโอ เช่น เฟอร์รอกไซด์ โครเมียมออกไซด์ เหล็กออกไซด์ (Metal Oxide) เป็นต้น เพื่อทำหน้าที่เป็นสัญญาณแม่เหล็กไฟฟ้า ที่ได้รับมาจากหัวแม่เหล็ก ด้านบนนี้จะถูกขจัดผิวหน้าไว้ให้เรียบ เป็นมันวาว เพื่อให้เดินผ่านหัวแม่เหล็กได้สะดวกนั่นเอง แถบวิดีโอจะถูกบรรจุไว้ในกล่องหรือในตลับอีกทอดหนึ่ง (บุญเที่ยง จุ้ยเจริญ. 2534 : 180)

สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534 : 233) ให้คำจำกัดความของวิดีโอ (Video Tape) ว่า หมายถึง สามารถบันทึกภาพเคลื่อนไหวลงในเส้นเทปบันทึกภาพ ในรูปของสนามแม่เหล็ก โดยใช้กล้องถ่ายภาพโทรทัศน์ เปลี่ยนภาพเป็นสัญญาณทางไฟฟ้า แล้วนำสัญญาณทางไฟฟ้ามาบันทึกไว้ในรูปของสนามแม่เหล็กบนเส้นเทป โดยใช้เครื่องเทปบันทึกภาพ (Video Tape Recorder) เมื่อต้องการจะดูภาพ เครื่องเทปบันทึกภาพจะสามารถนำเอาภาพที่เก็บไว้ในรูปของสนามแม่เหล็กบนเส้นเทป เปลี่ยนกลับมาเป็นสัญญาณทางไฟฟ้าส่งต่อไปยังเครื่องรับโทรทัศน์ หรือมอนิเตอร์ จะเกิดภาพเคลื่อนไหวปรากฏบนจอเครื่องรับได้เป็นภาพเคลื่อนไหว มีสีสันสวยงามเหมือนธรรมชาติ

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า วิดิทัศน์ หมายถึง วัสดุที่ทำการบันทึกหรือเก็บสัญญาณภาพและสัญญาณเสียงไว้ในรูปเส้นแรงแม่เหล็ก นอกจากนี้ยังหมายถึง การส่งภาพและเสียง โดยเครื่องส่งและเครื่องรับอิเล็กทรอนิกส์ จะเกิดภาพเคลื่อนไหวปรากฏบนจอเครื่องรับได้เป็นภาพเคลื่อนไหวที่มีสีสันสวยงามเหมือนธรรมชาติ และสามารถส่งสัญญาณไปยังสถานที่อยู่ห่างไกลได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้ดูเกิดการรับรู้และเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง

คุณค่าของรายการวิดีโอ

วิดีโอเป็นสื่อการศึกษาที่ให้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมาก ผู้เรียนสามารถมองเห็นภาพและได้ยินเสียงไปพร้อม ๆ กัน ทำให้สามารถดึงดูความสนใจและเร้าความสนใจในการเรียนได้เป็นอย่างดี โดยให้ความรู้ในรูปแบบตั้งแต่ความรู้ง่าย ๆ ไปหาความรู้ที่ซับซ้อนได้ ทั้งยังสามารถนำบทเรียนเก่ามาสอนซ้ำให้เด็กได้ชมใหม่โดยไม่คิดเห็นทุกเวลาที่ต้องการ

ทุกรายการ (มณต์ชัย นินนาทนนท์. 2526 : 70) บทเรียนโทรทัศน์สามารถบันทึกเทปเก็บไว้ในห้องสมุด และนำมาใช้ได้เมื่อต้องการ รายการที่บันทึกไว้สามารถนำมาใช้สนองความต้องการตามความแตกต่างของบุคคล ไม่ว่าจะเด็กเก่งหรือไม่เก่งก็ตาม นอกจากนั้นโทรทัศน์ยังเป็นวัสดุทัศนวัสดุที่มีราคาไม่แพง หาง่าย และเก็บรักษาได้ง่าย (สุรัชย์ สิกขามณฑิต. 2528 : 49)

วันดี อติศัพท์ (2533 : 13 - 14) กล่าวว่า โทรทัศน์มีจุดเด่นให้คุณค่าในด้านการศึกษา การเรียนการสอน คือ

1. สามารถเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ในห้องบรรยายขนาดใหญ่ได้อย่างดี ช่วยให้ผู้เรียนเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน เช่น การทดลอง การสาธิต นอกจากนั้นยังทำให้ผู้เรียนเรียนได้เป็นจำนวนมาก โดยการเพิ่มเครื่องรับภาพมากขึ้น
2. สามารถนำเอาสื่อการเรียนการสอนชนิดอื่น ๆ มาใช้ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็น แผนภูมิ แผนภาพ แผนสถิติ ภาพถ่าย ภาพยนตร์ เทปโทรทัศน์ ตลอดจนพวกวัสดุสามมิติอื่น ๆ
3. สามารถนำสิ่งที่มีอยู่ใกล้ตัวผู้เรียนมาสู่ผู้เรียนได้ อาจใช้สื่อที่กล่าวในข้อ 2 เข้าช่วย เช่น พุดดิ้งภูเขา นั่นก็ยังสามารถนำภาพยนตร์เกี่ยวกับสิ่งนี้เข้ามาประกอบให้ผู้เรียนเห็นภาพได้อย่างชัดเจน
4. จัดตอบสรรคด้านเวลาและระยะทางออกไป ไม่ว่าจะด้านระบบการออกอากาศ ระบบส่งตามสายเคเบิล หรือการบันทึกเทปโทรทัศน์ ทำให้ผู้รับในสถานที่ต่าง ๆ รับได้ง่ายขึ้น
5. เป็นสื่อที่เข้าสู่มวลชนได้จำนวนมาก จึงทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายลงมากเมื่อเฉลี่ยต่อหัวของผู้รับ
6. เทคนิคทางภาพพิเศษจะช่วยให้การผลิตรายการส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
7. การบันทึกภาพที่สามารถนำมาดูย้อนกลับได้ทันที ทำให้เหมาะสมแก่การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ในการฝึกอบรมต่าง ๆ ได้ดี เช่น การฝึกพูด การฝึกสอนหน้าชั้นเรียน
8. การมีอิทธิพลทางจิตใจต่อผู้ชมทำให้เหมาะแก่การใช้เป็นเครื่องมือสร้างค่านิยมต่าง ๆ แก่ผู้ชม
9. การใช้ผสมผสานกับสื่อชนิดอื่นได้ ย่อมสร้างคุณค่าการเรียนรู้อย่างสูง อาทิ การเชื่อมต่อระบบคอมพิวเตอร์กับเครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์หรือเครื่องเล่นแผ่นบันทึกภาพจะทำให้มีสัมพันธสัมพันธ์การเรียนการสอนระหว่างผู้เรียนกับสื่อมีประสิทธิภาพ

ฉลองชัย สุวัฒน์มูรณ์ (2528 : 301 - 302) ได้กล่าวถึงคุณค่าของโทรทัศน์ต่อ
การศึกษาไว้ว่า

1. ขยายภาพให้เห็นได้ชัดเจน จะขยายใหญ่เพียงใดหรือชัดเจนเพียงใดจากต้นฉบับต่าง ๆ โดยอาศัยเลนส์ของกล้องตามที่ต้องการใช้งานได้
2. สามารถรับภาพจากแหล่งเดียวกันได้ในเวลาเดียวกัน ทำให้ผู้เรียนจำนวนมากได้เห็นการนำเสนอบทเรียนในเวลาเดียวกัน และได้รับประสบการณ์ร่วมกัน
3. เครื่องรับโทรทัศน์จะอยู่ห่างจากกล้องถ่ายโทรทัศน์เท่าไรก็ได้ และสามารถส่งบทเรียนไปได้ทุกหนทุกแห่ง
4. ในการแสดงภาพให้เห็น สามารถรวมภาพต่าง ๆ จากแหล่งต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้ เช่น นำภาพ 2 ภาพจากที่ต่างกันให้เห็นบนจอเดียวกัน หรือซ่อนข้อความเข้ากับภาพได้
5. สามารถเก็บข่าวสารโดยการบันทึกวีดิโอเทป แล้วจะเปิดหรือฟังดูเมื่อใดก็ได้ สามารถนำวีดิโอเทปไปใช้ในห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติการภาคสนาม หรือบันทึกการประกอบกิจกรรมการเรียนของผู้เรียนได้ และสามารถฉายคุณผลการฝึกปฏิบัติเพื่อการปรับปรุงแก้ไขได้สะดวก
6. รายการถ่ายทอดสดต่าง ๆ ทำให้เห็นเหตุการณ์ได้ทันใจ ทันเหตุการณ์
7. โทรทัศน์ช่วยในการสื่อความหมายในการเรียนการสอนได้หลายประการ ดังนี้
 - 7.1 เครื่องรับโทรทัศน์ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจเรียนดีขึ้น เพราะว่าเครื่องรับโทรทัศน์มีทั้งภาพและเสียงในเวลาเดียวกัน
 - 7.2 ครูที่สอนบทเรียนทางโทรทัศน์ที่ดี จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเป็นกันเอง คล้าย ๆ ครูพูดกับนักเรียนแบบในชั้นเรียน ด้วยวิธีการมองเห็นเลนส์กล้องถ่ายโทรทัศน์
 - 7.3 โทรทัศน์ช่วยในการสอนได้ฉับพลัน บทเรียนที่เสนอได้ฉับพลันราวกับว่าเหตุการณ์ในบทเรียนกำลังเกิดขึ้นตามเวลาที่กำหนดนั้นจริง ๆ
 - 7.4 โทรทัศน์ช่วยในการสอนเนื้อหาได้เป็นกลุ่มเป็นหมวดหมู่หรือสรุปได้ง่ายขึ้น เช่น โดยวิธีวิเคราะห์เหตุการณ์หรือวัตถุสิ่งของ สามารถลำดับความคิดรวบยอดที่กระจัดกระจายให้เป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันเป็นส่วนรวมได้
8. โทรทัศน์ช่วยทำให้ครูได้มีเวลาสำหรับจัดการเรียนการสอนได้มีประสิทธิภาพขึ้น เช่น ใช้สอนนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย หรือให้ดูบทเรียนจากวีดิโอเทปสำหรับนักเรียนกลุ่มหนึ่ง

ในขณะที่เดียวกันกับครูก็สามารถดูแลให้คำแนะนำปรึกษาสำหรับนักเรียนกลุ่มที่จะอภิปราย หรือทำงานที่มอบหมาย หรือเป็นรายบุคคลสำหรับนักเรียนคนอื่น ๆ อีกริได้

โดยสรุปแล้ววีดิทัศน์จะมีอิทธิพลต่อการศึกษาในระดับต่าง ๆ มาก และกว้างขวางทั่วประเทศ เพราะคุณสมบัติและคุณค่าของวีดิทัศน์ที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบกับเป็นยุคของการสื่อสารเฟื่องฟู มีดาวเทียมไทยคม ช่วยส่งเสริมพัฒนาการศึกษาของไทยให้อยู่ในรูปแบบที่สอดคล้องนำสังคมไทยไปสู่อนาคตที่ดี

ข้อดีของรายการวีดิทัศน์

สุโขทัยธรรมมาธิราช (2534 : 139 - 140) ได้กล่าวถึง ข้อดีของวิทยุโทรทัศน์ในการให้การศึกษาไว้ว่า

1. วิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อที่ให้ทั้งภาพและเสียง ทำให้ศักยภาพในการใช้เป็นสื่อเพื่อการสอนได้อย่างดียิ่ง สามารถเป็นตัววิเศษของครูและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้ขยายปริมาณไปบริการผู้เรียนก็เพิ่มทวีมากขึ้น

การสอนโดยมีภาพและเสียงครบถ้วนทำให้เกิดความเข้าใจในการเรียนได้ง่าย และลึกซึ้งขึ้น เช่น การเรียนหัวข้อการทดลองวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะต้องสาธิตการทดลองโดยใช้อุปกรณ์ประกอบ เพื่อให้เห็นขั้นตอนการทดลองได้ครบถ้วน ภาพการสาธิตดังกล่าวเมื่อได้ถ่ายทอดผ่านรายการวิทยุโทรทัศน์ไปสู่ผู้เรียนซึ่งกระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ ก็เปรียบเสมือนการให้โอกาสที่จะเรียน หรือการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ หรือธรรมชาติวิทยา รายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาสามารถทำให้ผู้เรียนได้เห็นสถานที่ สิ่งของที่อาจอยู่ไกลเกินกว่าจะเดินทางไปเห็นได้ แต่ด้วยลักษณะการมีทั้งภาพและเสียงของวิทยุโทรทัศน์ดังกล่าว ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวาง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ในด้านของความรู้สึกผูกพันของผู้เรียนต่อผู้สอน จะดีขึ้นเมื่อได้มีโอกาสเห็นหน้าตา ท่าทางของผู้สอนแทนที่จะไม่เห็นเลย หรือได้ยินเพียงแต่เสียง

ในแง่ของประสิทธิภาพในการที่จะสามารถจดจำบทเรียนได้นาน คุณลักษณะของการมีทั้งภาพและเสียงย่อมจะทำให้รายการน่าสนใจ น่าดึงดูดใจ ประกอบกับปัจจุบันนี้เทคโนโลยีในการสื่อสารก้าวหน้าขึ้น ทำให้สามารถจัดภาพและตัวอักษรให้ปรากฏในจอภาพได้อย่างสวยงามเหมาะสม ซึ่งเป็นผลถึงความง่ายในการจดจำ ความพอใจที่จะชม และย่อมส่งผลต่อการจำบทเรียนได้ดีขึ้นและนานขึ้น

2. วิทยุโทรทัศน์สามารถถ่ายทอดเหตุการณ์เฉพาะที่กำลังเกิดขึ้นให้เห็นอย่างฉับพลัน และครอบคลุมจุดที่น่าสนใจได้ครบถ้วน

เหตุการณ์ ปραฏกการณ์ หรือพิธีการต่าง ๆ ล้วนเป็นสิ่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ ของคนได้ทั้งสิ้น เหตุการณ์สำคัญ หรือพระราชพิธีที่เป็นที่สนใจของประชาชนนั้นสามารถถ่ายทอด มาสู่สายตาประชาชนโดยสื่อวิทยุโทรทัศน์ ทำให้คนทั้งชาติเกิดความรู้สึกลอยตามได้พร้อม ๆ กัน เกิดปฏิกิริยาตอบสนองออกมาได้อย่างพร้อมเพรียงกัน นับเป็นการทำหน้าที่ของสื่อวิทยุโทรทัศน์ เพื่อพัฒนาความเป็นชาติ (The Feeling of Nationess) ได้อย่างดียิ่ง

อมรา แสงจันทร์ (2528 : 50 - 52) กล่าวถึงข้อดีของรายการวิทยุทัศน์ไว้ว่า

1. ทำให้ผู้เรียนเห็นภาพที่เคลื่อนไหว ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจใน บทเรียนได้ง่ายและเร็วขึ้น

2. ทำให้ผู้เรียนจำในสิ่งที่เรียนได้แม่นยำ

3. ทำให้เกิดแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจบทเรียน

นอกจากนี้ สันทัต ภิบาลสุข (2521 : 24) ให้ความเห็นว่า ครูสามารถนำเอา รายการวิทยุทัศน์ไปใช้ได้กับนักเรียนในทุกระดับชั้น และสามารถใช้ได้กับทุกวิชา เพื่อให้เกิด ประโยชน์ทางการศึกษาดังนี้

1. พัฒนาการสอน โดยการบันทึกรายการสอนเอาไว้ เพื่อให้ครูผู้สอนและคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรได้ทบทวนและพิจารณาแนวทางปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

2. ช่วยให้การประเมินผลการกระทำของตนเอง และเปิดโอกาสให้มีการแก้ไขปรับปรุง

3. สามารถใช้กับกลุ่มผู้เรียนต่าง ๆ ได้คือ

3.1 การศึกษามวลชน โดยการผลิตรายการแล้วส่งให้สถานีโทรทัศน์เป็นผู้ส่ง กระจายสำรนั้น ๆ

3.2 การศึกษากับกลุ่ม ปัจจุบันใช้ได้ผลมากเพราะมีผลย้อนกลับ (Feed Back) รวดเร็ว

3.3 การศึกษารายบุคคล โดยการผลิตรายการเพื่อการศึกษาเป็นรายบุคคล

ส่วน ฉลองชัย สุรวัดบุญ (2528 : 301 - 301) กล่าวว่า โทรทัศน์และวิทยุทัศน์ นั้นมีคุณประโยชน์ต่อการเรียนการสอนหลายประการ คือ

1. ขยายภาพให้เห็นได้ชัดเจน จะขยายต้นฉบับให้ใหญ่หรือชัดเจนเพียงใดก็ได้ โดยอาศัยเลนส์ของกล้องแบบต่าง ๆ ตามที่ต้องการจะใช้งาน
2. ผู้เรียนจำนวนมากได้รับการเสนอทบทวนจากภาพแหล่งเดียวกัน และในเวลาเดียวกัน ทำให้ได้รับประสบการณ์ร่วมกัน
3. เครื่องรับโทรทัศน์จะอยู่ห่างจากกล้องโทรทัศน์เท่าไรก็ได้ ทำให้สามารถส่งบทเรียนไปได้ทุกหนทุกแห่ง
4. ในการแสดงภาพนั้น สามารถรวมภาพต่าง ๆ จากแหล่งต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้ เช่น จับภาพ 2 ภาพเข้าด้วยกัน จากฉากที่ต่าง ๆ กัน หรืออ่านข้อความบรรยายภาพก็ได้
5. สามารถเก็บข่าวสาร โดยการบันทึกวีดิทัศน์ สามารถเปิดดูเมื่อใดก็ได้
6. รายการถ่ายทอดสดต่าง ๆ ทำให้เห็นเหตุการณ์ได้ทันใจ ทันเหตุการณ์
7. โทรทัศน์สามารถสื่อความหมายในการเรียนการสอนได้หลายประการ
 - 7.1 ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจเรียนดีขึ้น เพราะว่ารายการวีดิทัศน์มีทั้งภาพและเสียง
 - 7.2 ครูที่สอนด้วยบทเรียนทางโทรทัศน์ที่ดี จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเป็นกันเองคล้ายกับได้เรียนกับครูโดยตรง โดยใช้เทคนิคการมองเห็นผ่านเลนส์กล้องโทรทัศน์
 - 7.3 รายการวีดิทัศน์สามารถเสนอเนื้อหาได้เป็นกลุ่ม เป็นหมวดหมู่ หรือสรุปให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น
8. รายการวีดิทัศน์ช่วยให้ครูมีเวลาในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ใช้สอนนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย หรือให้ดูบทเรียนจากรายการวีดิทัศน์สำหรับนักเรียนกลุ่มหนึ่งในขณะเดียวกันครูก็จะสามารถที่จะดูแลให้คำแนะนำ ปรีกษาสำหรับนักเรียนกลุ่มที่กำลังอภิปราย หรือทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือการเรียนเป็นรายบุคคลสำหรับนักเรียนคนอื่น ๆ อีกก็ได้

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า รายการวีดิทัศน์มีข้อดีต่าง ๆ มากมาย เหมาะกับการนำมาใช้กับการศึกษา คือ สามารถนำไปใช้ในห้องเรียน หรือห้องปฏิบัติการภาคสนาม หรือบันทึกประกอบกิจกรรมการเรียนของผู้เรียนก็ได้ และสามารถฉายดูผลการฝึกปฏิบัติเพื่อการปรับปรุงแก้ไขได้สะดวก อีกทั้งผู้เรียนจะได้เห็นทั้งภาพและได้ยินเสียง ซึ่งจะมีส่วนเร้าความสนใจและทำให้เกิดความเข้าใจในบทเรียนได้มากขึ้น นอกจากนี้รายการ

วิทัศน์สามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้เห็นได้ทันที ทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกคล้อยตาม หรือรู้สึกเหมือนกับได้อยู่ในเหตุการณ์นั้นจริง ๆ

รูปแบบของการผลิตรายการวิทัศน์เพื่อการศึกษา

การผลิตรายการวิทัศน์เพื่อการศึกษา นับว่าในปัจจุบันยังมีน้อย ส่วนใหญ่แล้วจะได้จากการวิจัยในแต่ละสถาบัน วิจัยจบแล้วก็จบกันไม่ต่อเนื่อง ครั้นพอสั่งวิทัศน์จากประเทศที่พัฒนาแล้วเข้ามา ก็มีสภาพและการลำดับเรื่องไม่สอดคล้องกับเนื้อหาหลักสูตรของประเทศไทย จึงไม่ค่อยได้ผลเท่าที่ควร เราจึงควรผลิตรายการวิทัศน์ให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ดังรูปแบบการผลิตรายการวิทัศน์หลายรูปแบบดังนี้

การผลิตรายการวิทัศน์เพื่อการศึกษาทำได้หลายรูปแบบ เช่น ชุดการเรียนสำเร็จรูปแบบโปรโตคอล (Protocol Package) หมายถึง การใช้เทปโทรทัศน์บันทึกภาพกิจกรรมหรือเหตุการณ์ที่สำคัญเรื่องใดเรื่องหนึ่งไว้ล่วงหน้า แล้วนำมาพัฒนาเป็นสื่อสำหรับการฝึกอบรมเพื่อให้เข้ารับการศึกษ อบรม วิเคราะห์หาเหตุผล แสดงความคิดเห็น และกำหนดทิศทางของพฤติกรรมที่ถูกต้องว่า ควรจะเป็นเช่นไร เพื่อให้ได้มาซึ่งสาระการเรียนรู้โดยตรงต่อไป ชุดการเรียนสำเร็จรูปแบบนี้สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้เป็นอย่างดีด้วยการจำลองกิจกรรมหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันลงในรูปของ เทปโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ภาพสไลด์ หรือภาพถ่าย และภาพเขียนที่แสดงขั้นตอนของกิจกรรม หรือเหตุการณ์ได้ เพื่อนำมาให้นักเรียน นักศึกษา วิเคราะห์หาเหตุผล และสรุปเป็นเนื้อหาสาระของการเรียนรู้ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ

ขบวนการสำคัญในการสื่อความหมายของโทรทัศน์ เกิดจากการใช้เทคนิคในการเสนอภาพให้บรรลุจุดมุ่งหมาย โดยการรับรู้ของผู้เรียน การเห็นภาพเป็นการรับรู้วัตถุและเหตุการณ์ในขอบข่ายของเนื้อที่และเวลา (Space and Time) การรับรู้ในเชิงเนื้อที่ (Space) เป็นการรับรู้จากสามมิติ คือ ส่วนกว้าง ส่วนยาว และส่วนลึก ซึ่งปรากฏขึ้นในการมองภาพหนึ่ง ส่วนภาพที่เคลื่อนไหวนั้น เป็นการรับรู้ในเรื่องเวลา (Time) ดังนั้น การรับรู้ในสิ่งที่เคลื่อนไหวจึงเป็นการรับรู้ทั้งเนื้อที่และเวลา (Space and Time) (จาเนียร์ ช่วงโชติ. 2523 : 101)

เงื่อนไขเบื้องต้นของการเรียนจากบทเรียนเทปโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ได้แก่ การรับรู้ ซึ่งแบ่งได้ 3 ประการ คือ

การรับรู้ทางกาย ได้แก่ ความสามารถของผู้ชมที่จะ เห็นหรือได้ยินสิ่งที่เสนอในรายการ เทปโทรทัศน์ได้เป็นอย่างดี และจากการเห็นหรือการได้ยินในสิ่งที่ถูกต้อง และในปริมาณที่พอดี ย่อมนำไปสู่การเรียนรู้ได้

การรับรู้ทางปัญญาหรือความคิด ได้แก่ การที่จะทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจรายการเทปโทรทัศน์ การดำเนินเรื่องและความยากง่ายของเนื้อหาที่เสนอในรายการ นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ และจำต้องทำขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นฐานให้แก่การเรียนรู้ของผู้ชมขึ้นได้

การรับรู้ทางใจหรือความรู้สึก ได้แก่ การทำให้รายการถูกใจ น่าสนใจและก่อให้เกิด ความเต็มใจที่จะรับรู้และเรียนรู้จากรายการ ผู้ผลิตรายการจะต้องคำนึงถึงในข้อนี้ไว้ด้วย

เครื่องมือฝึกทักษะบางอย่างที่ผู้เรียนสามารถทำได้จากการดูเทปโทรทัศน์ ในชุดการสอนเทปโทรทัศน์ที่ครูจัดทำขึ้น ควรมีการตั้งคำถามและเฉลยคำตอบ นอกจากนี้ควรมีคู่มือแนะนำ การเรียนการใช้สื่อ และคำถาม ที่นักเรียนจะต้องทำแบบฝึกหัดด้วย

สุรัชย์ สิกขามณฑิต (2528 : 26 - 48) กล่าวว่า การดำเนินงานในการผลิต รายการโทรทัศน์ สามารถแยกได้เป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ

1. การวางแผนการผลิตรายการ เป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญมาก เพราะการวางแผนที่ดีย่อมส่งผลถึงรายการที่จะผลิตออกมาด้วย ขั้นตอนของการวางแผนการผลิตมีดังนี้

1.1 ศึกษาจุดมุ่งหมายและเป้าหมายจากเนื้อหาในหลักสูตรนั้น ๆ แล้วนำเนื้อหา มาวิเคราะห์ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย (Target Group) และจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เพื่อให้ สามารถวัดได้ และควรกำหนดวิธีการนำไปใช้ด้วยว่าจะนำไปใช้ในการสอนลักษณะใด เช่น นานาบทเรียนอธิบายเนื้อหาในบทเรียน หรือสรุปบทเรียน

1.2 รวบรวมทรัพยากร และศึกษาข้อขัดแย้งในการผลิตทั้งสองสิ่งนี้ จะต้องทำ ความคู่กันไป โดยจะต้องศึกษาว่า มีแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในกระบวนการผลิตอะไรบ้าง มีเพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่มีจะหาได้จากแหล่งใด ถ้าหาไม่ได้จะทำอย่างไร เช่น เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์บุคลากร งบประมาณ บัญหาสิทธิทางกฎหมาย เป็นต้น

1.3 เขียนหัวข้อเนื้อหา และเลือกแบบการนำเสนอ ผู้ผลิตรายการจะต้องนำเนื้อหาจากตำราเรียน มาเขียนเป็นแบบการนำเสนอที่เหมาะสมกับลักษณะสื่อโทรทัศน์ รูปแบบการนำเสนอทางโทรทัศน์ที่เป็นที่นิยม ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และอภิปราย แบบบรรยายแบบนาฏการ และแบบบรรยายภาพ (โดยไม่ให้เห็นตัวผู้บรรยาย)

2. การเตรียมการผลิตรายการ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

2.1 เขียนบท (Script) เป็นการวางโครงสร้างของรายการ ควรเขียนเพื่อให้สอดคล้องมุ่งหมายของการศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย

2.2 เตรียมบุคลากร ในขั้นนี้ผู้ผลิตรายการจะต้องติดต่อกับบุคคลผู้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ ผู้เขียนบท ผู้กำกับรายการ ฝ่ายเทคนิค และผู้แสดง เพื่อนัดแนะซักซ้อมความเข้าใจให้เป็นที่ตรงกัน

2.3 เตรียมงานศิลปะที่จำเป็นจะต้องใช้ในการผลิตรายการ ซึ่งการเตรียมงานศิลปะ จะต้องอยู่ภายใต้คำแนะนำของผู้ผลิตรายการ และผู้กำกับ เพื่อให้งานศิลปะสนองมุ่งหมายของรายการ อีกทั้งมีความเหมาะสมกับการสื่อความหมายทางโทรทัศน์

2.4 เตรียมฉากและอุปกรณ์

2.5 เตรียมสิ่งอื่น ๆ เช่น เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายผู้แสดง ดนตรีเสียงประกอบ

2.6 การซ้อมเป็นขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งจะต้องซักซ้อมทั้งฝ่ายเทคนิคและผู้แสดงต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วอย่างเคร่งครัด ความผิดพลาดของการผลิตรายการที่มีขึ้นเล็กน้อยย่อมหมายถึงรายการที่ได้จะมีคุณภาพติดตามไปด้วย ซึ่งความสำเร็จของการดำเนินรายการขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้กำกับรายการและผู้ร่วมงานทุกคน ในขั้นนี้ก็จะเริ่มถ่ายทำตามบทที่ได้เขียนไว้ จากนั้นจึงมาตัดต่อเพื่อเรียบเรียงภาพให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วจึงบันทึกเสียงบรรยายเสียงดนตรี และเสียงประกอบต่าง ๆ

ศักดิ์ณรงค์ แสงพิทักษ์ (2528 : 39 - 42) ได้ศึกษาคุณค่า ประโยชน์และหลักการผลิตวีดิทัศน์ประกอบการศึกษา แล้วนำมาผลิตรายการโทรทัศน์ประกอบการสอนแบบโปรแกรมตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา และหลักสูตร แล้วนำมาเขียนเป็นบทโทรทัศน์ตามลักษณะบทเรียนโปรแกรมแบบเส้นตรง นำบทโทรทัศน์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านโทรทัศน์ตรวจสอบ
2. นำบทโทรทัศน์ที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไปปรับปรุงแก้ไข ตามข้อแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วผลิตเป็นรายการโทรทัศน์

3. นารายการโทรทัศน์ที่ผลิตขึ้นไปทดลองใช้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นทดลองหนึ่งต่อหนึ่ง (One-to-One Testing) สุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ จำนวน 1 คน ให้ดูรายการโทรทัศน์ที่ผลิตขึ้นเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องก่อนการทดลองขั้นต่อไป

3.2 ขั้นทดลองแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) สุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง จำนวน 5 คน ทำการสอบก่อนเรียน (Pre-test) เพื่อพิจารณาความรู้พื้นฐานของนักเรียน แล้วให้ดูรายการโทรทัศน์ที่ผู้วิจัยผลิตขึ้น เมื่อจบรายการจึงทดสอบหลังเรียน (Post-test) เพื่อพิจารณาความรู้พื้นฐานของนักเรียน แล้วให้ดูรายการโทรทัศน์ที่ผู้วิจัยผลิตขึ้นแล้วปรับปรุงคุณภาพ จนถึงเกณฑ์มาตรฐาน 90/90

4. สร้างคู่มือประกอบการเรียนด้วยรายการโทรทัศน์สำหรับนักเรียนให้สอดคล้องกับรายการโทรทัศน์ เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม และได้การเสริมแรง จากการตอบคำถาม (Active Participation)

5. สร้างคู่มือการใช้รายการสำหรับครู โดยเขียนคำอธิบาย และคำแนะนำต่าง ๆ สำหรับผู้ที่จะนำรายการโทรทัศน์นั้นไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

6. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยศึกษาเทคนิคการสร้างแบบทดสอบการเขียน และวิเคราะห์ข้อสอบจากหนังสือวัดผล และประเมินผลการศึกษา ทฤษฎี และประยุกต์

วสันต์ อดิศักดิ์ (2533 : 138 - 144) ได้กล่าวถึงระบบในการผลิตรายการวิทยุทัศน์การศึกษาว่าจะมี 2 ระบบเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่คือ

1. ระบบการเรียนการสอน เป็นระบบการวางแผนทางการจัดการเรียนการสอน นับตั้งแต่การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย การวิเคราะห์เนื้อหาของบทเรียน การตั้งวัตถุประสงค์ การออกแบบ กิจกรรมการเรียนการสอน จนถึงการประเมินผลการเรียนการสอน

2. ระบบการผลิตรายการโทรทัศน์ เป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับงานเทคนิคทางโทรทัศน์ นับตั้งแต่การเลือกรูปแบบของรายการ การเขียนบทโทรทัศน์ การผลิตรายการ จนถึงการประเมินรายการที่ผลิต

ดังนั้นรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาจึงแตกต่างจากรายการอื่น ๆ ที่ต้องพิจารณาถึงประสิทธิภาพของการให้การเรียนรู้แก่กลุ่มผู้ชมอย่างสูง งานเทคนิคต่าง ๆ จึงต้องเสริมต่อ

การส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ทั้งสี่ ซึ่งระบบการผลิตเทปโทรทัศน์เพื่อการศึกษา มีขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นเตรียมการ

ขั้นเตรียมการนี้เป็นขั้นวางแผนการผลิตเทปโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ซึ่งอาจจะเป็นการวางแผนไว้ล่วงหน้าเป็นเวลานาน หรือในระยะเวลาที่สั้น ๆ ก็ได้ ขึ้นอยู่กับความยากง่ายของรายการ ขั้นเตรียมการนี้มีภาระงานย่อยดังต่อไปนี้

งานการเรียนการสอน มีสิ่งที่จะต้องพิจารณาและปฏิบัติคือ

1. การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย ขั้นนี้จะเป็นการให้รายละเอียดแก่ขั้นอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของรายการ การเขียนบท การกำกับรายการ สิ่งที่ต้องพิจารณาวิเคราะห์ ได้แก่ เพศ วัย ภูมิหลังทางวัฒนธรรม พื้นฐานการศึกษาหรือระดับของความรู้ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาของรายการที่ผลิต

2. การวิเคราะห์ เป็นขั้นการวิเคราะห์ว่าเนื้อหาที่จะนำมาผลิตรายการนั้น มีความเหมาะสมเพียงไรกับการใช้สื่อประเภทโทรทัศน์ สื่ออย่างอื่นจะมีประสิทธิภาพน้อยกว่าหรือไม่

3. การเข้าสู่ระบบการเรียนการสอน ระบบการเรียนการสอนมีองค์ประกอบอยู่ 3 ส่วนนี้ คือ

3.1 วัตถุประสงค์ (Objective) ที่จะต้องเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมว่าเมื่อผู้ชมชมรายการนี้แล้วบรรลุวัตถุประสงค์อะไรบ้าง โดยจะต้องมีพฤติกรรมที่สังเกตได้ เช่น การบอกได้ การอธิบายได้ เป็นต้น การสามารถเขียนวัตถุประสงค์ย่อยได้มากเท่าใดย่อมเป็นประโยชน์ในการผลิตรายการได้มากเท่านั้น

3.2 กิจกรรมการเรียนการสอน (Learning Activities) การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยเทปโทรทัศน์หรือรายการโทรทัศน์ จะต้องคำนึงถึงเรื่องภาพ (Picture) การกระทำ (Action) และเสียง (Sound) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า PAS ทั้งภาพ การกระทำและเสียงจะต้องผสมผสานกันอย่างมีความหมายต่อการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เขาบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละวัตถุประสงค์ที่วางไว้

3.3 การประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นของการหาวิธีการวัดหรือประเมินผู้เรียนว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ โดยทั่วไปนิยมใช้แบบทดสอบกันทั้งด้านข้อเขียนและภาคปฏิบัติ

การวิจัยเป็นงานสำคัญยิ่งทั้งในงานการเรียนการสอน และงานโทรทัศน์ที่จะทำให้นักออกแบบการสอนและบุคลากรด้านผลิตรายการ ซึ่งได้แก่ ผู้ผลิตรายการ ผู้กำกับรายการ ผู้เขียนบทโทรทัศน์ได้เข้าใจเนื้อหาที่จะผลิตอย่างดีและแตกฉาน การศึกษาและวิจัยนี้อาจจะได้จาก การอ่านและศึกษาดาราศาสตร์ เอกสาร การศึกษาจากผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหานั้น ๆ

งานโทรทัศน์ จากการวิจัยเนื้อหาข้างต้น บุคลากรด้านการผลิตรายการโทรทัศน์จะนำเอาผลดังกล่าวมาวางแผนการผลิตรายการโทรทัศน์กัน โดยมีบุคลากรด้านการเรียนการสอนเป็นที่ปรึกษาในการะงานขั้นนี้ แบ่งออกเป็นภาระงานย่อยได้ 3 ขั้นตอนดังนี้

1. งานออกแบบรายการ โดยนำเอางานการเรียนการสอนที่ออกแบบไว้แล้วมาพิจารณาออกแบบรายการที่เหมาะสมกับการสื่อสารเนื้อหานั้น ๆ

1.1 การเลือกรูปแบบรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เช่น อาจจะออกมาในรูปแบบของละคร รายการข่าว รายการสนทนาหรือสัมภาษณ์ รายการเกม รายการสารคดี รายการนิยายสาร ฯลฯ

1.2 บทโทรทัศน์ เป็นขั้นนำเอาความคิดที่วางแผนและออกแบบไว้แล้ว มาทำให้เป็นรูปแบบระดับหนึ่ง เพื่อสะดวกในการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

2. งานเทคนิค เช่น การออกแบบเวที การจัดเตรียมฉาก การจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นในรายการ ไม่ว่าจะเป็นด้านการถ่ายทำโดยตรง ด้านแสง ด้านเสียง ด้านกราฟิก โดยสิ่งเหล่านี้จะต้องได้รับการจัดเตรียมให้พร้อม

3. งานเสริมอื่น ๆ เป็นงานเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ได้แก่

3.1 การจัดหาผู้ร่วมรายการ ไม่ว่าจะเป็นพิธีกร หรือผู้ร่วมรายการอื่น ๆ จะต้องมีความเหมาะสมกับรายการที่ออกแบบไว้

3.2 การจัดหาสื่อที่จัดทำไว้แล้ว สิ่งเหล่านี้ ได้แก่ ภาพยนตร์ เทปโทรทัศน์ สไลด์ เทปเสียง แผ่นเสียง เป็นต้น

3.3 การจัดและเตรียมสถานที่ จะเป็นการจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่ออกแบบไว้ รวมถึงการขออนุญาตเจ้าของสถานที่ รวมทั้งทางราชการด้วย

การติดตั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นการเตรียมการผลิตรายการจริง ทั้งในส่วนของห้องจัดรายการ และส่วนห้องควบคุม รวมถึงความพร้อมของอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการผลิตรายการโทรทัศน์

การซ้อม เป็นการเตรียมการให้ผู้ร่วมรายการและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ได้มีความมั่นใจในการแสดงออกและหน้าที่ของตน ความมากน้อยของการซ้อมขึ้นอยู่กับรูปแบบรายการ

ขั้นตอนการผลิตรายการ
การผลิตรายการแบ่งตามเทคนิคการผลิตได้ 3 แบบ คือ

1. รายการในห้องจัดรายการ โดยทั่วไปจะผลิตรายการด้วยกล้องหลายกล้อง ที่ผู้กำกับรายการจะสั่งการจากห้องควบคุมรายการ มีการผลิต 2 รูปแบบ คือ

1.1 รายการสดบันทึกเทปโทรทัศน์ เป็นรายการที่เหมือนการถ่ายทอดสด ที่จะบันทึกเทปโทรทัศน์ตั้งแต่เริ่มรายการจนจบรายการโดยไม่มีการหยุดเลย ผู้ผลิตรายการลักษณะนี้จะต้องวางแผนการทำงานอย่างดี ผู้กำกับรายการจะต้องมีความสามารถและประสบการณ์สูง รายการลักษณะนี้จะสำเร็จในตัวในขั้นนี้เลย

1.2 รายการบันทึกเทปโทรทัศน์ทีละส่วน เป็นรายการที่แบ่งออกเป็นส่วนย่อย และบันทึกเทปโทรทัศน์ในส่วนย่อยนั้นทีละส่วน ๆ ทำให้ผู้กำกับรายการและบุคลากรอื่น ๆ ทำงานในส่วนนั้น ๆ ได้อย่างพิถีพิถัน ง่ายในการที่จะเชิญผู้ร่วมรายการ เพราะไม่จำเป็นต้องมีผู้ร่วมรายการทุกคนจะต้องว่างพร้อมกัน รายการลักษณะนี้ จะต้องอาศัยการลำดับภาพ การทำภาพพิเศษ หรือการใช้เสียงประกอบในภายหลังอีก

2. รายการนอกสถานที่ ทำได้ 2 รูปแบบ คือ

2.1 การผลิตด้วยกล้องเดี่ยว เป็นการถ่ายทำที่อาศัยเทคนิคของการถ่ายภาพยนตร์เป็นหลัก

2.2 การถ่ายทำด้วยชุดผลิตรายการนอกสถานที่ เป็นชุดอุปกรณ์ผลิตรายการโทรทัศน์ที่มีอุปกรณ์คล้ายกับอุปกรณ์ของชุดผลิตรายการโทรทัศน์ในห้องจัดรายการโดยอุปกรณ์เหล่านี้จะติดตั้งไว้ในรถผลิตรายการเคลื่อนที่ การผลิตรายการจะอาศัยเทคนิคคล้าย ๆ กับรายการในห้องจัดรายการ

3. รายการแบบประสม เป็นการผลิตรายการโทรทัศน์ที่อาศัยเทคนิคการผลิตทั้งในและนอกสถานที่ บางส่วนของรายการอาจจะต้องผลิตเป็นเทปโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ที่ถ่ายทำเหตุการณ์นอกห้องจัดรายการไว้ก่อน แล้วนำมาประสมกับรายการในห้องจัดรายการอีกครั้งหนึ่ง

งานเทคนิค มีงานดังนี้

1. การจัดเก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ จะต้องมีเจ้าหน้าที่ดูแลและจัดเก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิตรายการเข้าทำให้เรียบร้อย ทั้งรายการในห้องจัดรายการและรายการนอกสถานที่ การจัดคืนวัสดุและอุปกรณ์ที่ยืมหรือเช่าให้เรียบร้อย

2. การลำดับภาพ เว้นแต่รายการที่บันทึกเทปโทรทัศน์สดโดยตรง รายการอื่น ๆ ต่างต้องการการลำดับภาพ การถ่ายภาพพิเศษเพิ่มเติม

3. การให้เสียง ได้แก่ เสียงดนตรี เสียงประกอบ หรือคำบรรยาย เป็นการเสริมภาพให้มีความหมายยิ่งขึ้น

งานประเมินรายการ เป็นการศึกษาว่าเทปโทรทัศน์ที่ผลิตขึ้นมานี้มีประสิทธิภาพเพียงใดต่อกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งทำได้ 2 รูปแบบ คือ

1. การประเมินผลด้วยผู้เชี่ยวชาญ โดยจัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญขึ้นเป็นผู้ประเมินเทปโทรทัศน์ชุดที่ผลิตขึ้น ผู้เชี่ยวชาญชุดนี้ควรประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาการ นักเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา นักวัดและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญด้านโทรทัศน์ บุคคลเหล่านี้จะร่วมกันวิเคราะห์ในการปรับปรุงเทปโทรทัศน์ให้ดียิ่งขึ้น

2. การประเมินด้วยการทดลอง เป็นการนำเอาเทปโทรทัศน์ที่ผลิตขึ้น ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง หรือตัวแทนของกลุ่มเป้าหมายและวัดดูว่าเขาบรรลุหรือผ่านวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้หรือไม่ การประเมินผลแบบนี้ต้องอาศัยแบบทดสอบร่วมด้วย

นอกเหนือจากการทดลองหรือทดสอบโดยตรงแล้ว ผู้ประเมินรายการควรจะไปร่วมดูเทปโทรทัศน์กับกลุ่มเป้าหมายด้วย สังเกตปฏิกริยา ความสนใจ ความเบื่อหน่ายของเขาคือสิ่งนั้นในทุก ๆ อย่างจะทำให้การประเมินผลนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จะพบว่า การที่จะผลิตรายการวิทัศน์นั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ต้องทำอย่างละเอียดรอบคอบ มีขั้นตอน และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ประกอบกับการวางแผนที่สมบูรณ์ จะยอมช่วยให้รายการวิทัศน์มีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์และบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้

งานวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนา ได้มีการวิจัยมากพอสมควร ทั้งในรูปแบบของการวิจัยสื่อเพื่อการเรียนการสอน หรือวิจัยในรูปรายการโทรทัศน์ และยังมีการใช้คอมพิวเตอร์มาช่วยในการเรียนการสอนอีกอย่างมาก ถือว่าเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาทั้งสิ้น ในที่จะกล่าวถึงเฉพาะงานวิจัยที่นำเอาโทรทัศน์มาใช้ เป็นสื่อการศึกษาที่สำคัญ

งานวิจัยภายในประเทศ

ชัชวาลย์ วัคอักษร (2528 : 27) ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ จากการดูรายการโทรทัศน์ปกติ กับรายการโทรทัศน์ที่มีอักษรบรรยายประกอบ จัดแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 30 คน จำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุมให้ดูรายการโทรทัศน์ที่มีอักษรบรรยายประกอบ ซึ่งเสนอภาพประกอบเสียงบรรยาย และมีดนตรีประกอบฉากหลัง กับมีอักษรที่บรรยายเนื้อหาสำคัญโดยย่อ ปรากฏบนจอด้านล่างของโทรทัศน์ให้สอดคล้องกับภาพที่ปรากฏและเสียงบรรยายหลังจากดูรายการโทรทัศน์แล้วให้ทั้งสองกลุ่มทำแบบทดสอบ ผลปรากฏว่า การเรียนรู้ของนักเรียนที่ดูรายการโทรทัศน์ที่มีอักษรบรรยายประกอบ สูงกว่ารายการโทรทัศน์ปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมชาย อินทรักษาทรัพย์ (2528 : 25) ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ ของนักเรียนจากการเรียนด้วยรายการโทรทัศน์ที่เสนอภาพบางส่วนจากเนื้อหาในรายการ ก่อนรายการ กับหลังรายการ ปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนจากรายการโทรทัศน์ที่เสนอภาพบางส่วนจากเนื้อหาในรายการ หลังรายการ มีผลการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนจากรายการโทรทัศน์ที่เสนอภาพบางส่วนจากเนื้อหาในรายการ ก่อนรายการ

วรพงษ์ ตติยะวรนันท์ (2528 : 38) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการสอน โดยใช้รายการโทรทัศน์เรื่อง ของจริง และหุ่นจำลอง กับการสอนปกติ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่เรียนจากรายการโทรทัศน์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติ

รังสรรค์ ดวงสร้อยทอง (2530 : 52 - 53) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนทางการเรียน เรื่อง ลำดับชั้นการทำผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากแบบพิมพ์หล่อ โดยใช้บทเรียนเทปโทรทัศน์แบบสรุปเป็นตอน ๆ กับ

การสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้จากบทเรียนแบบโทรทัศน์แบบสรุปเป็นตอน ๆ กับกลุ่มควบคุมที่เรียนจากครูที่เรียนในชั้นปกติไม่แตกต่างกัน ในด้านความคงทนทางการเรียน โดยการเรียนจากบทเรียนแบบโทรทัศน์แบบสรุปเป็นตอน 1, 2, 3 และ 4 ไม่แตกต่างกัน

สมบัติ ขอหะซัน (2530 : 24 - 25) ได้วิจัยพบว่าผลการเรียนรู้เนื้อหาของรายการโทรทัศน์บันเทิงเพียงอย่างเดียว ไม่แตกต่างกัน และการเรียนรู้เนื้อหาของตัวอักษรบรรยายที่สอดแทรกในระหว่างการเสนอรายการโทรทัศน์บันเทิงกับผลการเรียนรู้เนื้อหาของตัวอักษรบรรยายที่สอดแทรกในระหว่างการเสนอรายการโทรทัศน์บันเทิง กับผลการเรียนรู้เนื้อหาของรายการโทรทัศน์แบบโปรแกรมยังสามารถลดเวลาเรียนของผู้เรียนได้อีกด้วย คือ เนื้อหาที่ต้องใช้เวลาการสอนถึง 6 คาบ เมื่อผลิตเป็นรายการโทรทัศน์แบบโปรแกรม ใช้เวลาเพียง 35 วินาที เท่านั้น

อนงค์ ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม (2531 : 39 - 43) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยทักษะดนตรีไทยและศึกษาทัศนคติของนักเรียนที่เรียนจากบทโทรทัศน์ การสอนที่มีโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิคเสริม กับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้จากบทโทรทัศน์ที่คอมพิวเตอร์กราฟิคเสริม กับการสอนปกติ ไม่แตกต่างกัน และนักเรียนมีทัศนคติในทางที่ดีต่อบทโทรทัศน์

อนันต์นพ นิรมล (2531 : 32) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากบทโทรทัศน์กับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ภาคความรู้ของทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่ผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติกลุ่มที่เรียนนาฏศิลป์จากบทโทรทัศน์สูงกว่าการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปริญญา บัญญามี (2531 : 23) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้และความคงทนในการจำจากการเรียนด้วยบทเรียนโปรแกรมธรรมดาและบทเรียนโปรแกรมบทโทรทัศน์ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้และความคงทนในการจำของกลุ่มที่เรียนจากบทเรียนโปรแกรมบทโทรทัศน์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากบทเรียนโปรแกรมธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชัยพร พุ่มทองดี (2534 : 51) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาปฐมพยาบาล ของนักเรียนตำรวจ โรงเรียนตำรวจภูธร 4 โดยการสอนด้วยบทโทรทัศน์ กับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้วิชาปฐมพยาบาล ของนักเรียนพลตำรวจที่สอนด้วยบทโทรทัศน์ สูงกว่าการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาทิพย์ สุดาจันทร์ (2534 : 53 - 54) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากรายการโทรทัศน์ที่แทรกรายการบันเทิงระหว่างเนื้อหาทุก 10 นาที และทุก 15 นาที กับรายการโทรทัศน์ปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนจากรายการโทรทัศน์ที่แทรกรายการบันเทิงระหว่างเนื้อหาทุก 10 นาที และทุก 15 นาที สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนจากรายการโทรทัศน์ที่ไม่แทรกรายการบันเทิงระหว่างเนื้อหา และนักศึกษาที่เรียนจากรายการโทรทัศน์ที่แทรกรายการบันเทิงในช่วงเวลาทุก 10 นาที จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่สุด

อุทิศ ลิ้มสุวรรณ (2540 : 53) ได้ศึกษาการพัฒนารายการวิดีโอที่ศึกษาด้วยตนเองแบบอนุमानในการเรียนกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลวิจัยพบว่า รายการวิดีโอที่ศึกษาด้วยตนเองแบบอนุमानวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ การคูณ การหาร มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85 ที่ตั้งไว้ แสดงว่า การเรียนด้วยรายการวิดีโอที่ศึกษาด้วยตนเองแบบอนุमानส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่าการสอนปกติที่ครูเป็นผู้สอน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของรายการวิดีโอที่ได้อ้างมาข้างต้น พบว่า การเรียนการสอนด้วยรายการวิดีโอ ส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้นกว่าการสอนแบบธรรมดาที่ครูเป็นผู้สอน และผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น ลดปัญหาเรื่องการขาดแคลนครูผู้สอน ความขัดแย้งระหว่างครูกับนักเรียน ตลอดจนช่วยลดระยะเวลาในการเรียนรู้ให้น้อยลงอีกด้วย ผู้วิจัยจึงมีความมั่นใจว่า การศึกษาเพื่อพัฒนารายการวิดีโอที่ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแน่นอน และเป็นต้นฉบับในการพัฒนาวิดีโอ

งานวิจัยจากต่างประเทศ

ดิวอี้ (Dewey. 1983 : 3218) ได้ศึกษาหาผลของเทปวิดีโอและวิดีโอคัสต์ สำหรับการสอนแบบมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนในสภาพการศึกษาแบบอิสระ การศึกษาครั้งนี้เพื่อพัฒนาโมดูลสำหรับฝึกทักษะฟุตบอล โดยการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์มาควบคุมระบบวิดีโอ MCVIT หรือ CAI แบบมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ขอบเขตในการศึกษาคือ นักฟุตบอลในระดับไฮสคูลและในโรงเรียนมัธยม ทั้งที่มีประสบการณ์สูงและไม่มีความรู้ เพื่อที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการทดลองชี้ให้เห็นว่า MCVIT (Microcomputer Controlled Videotape System) ทำให้นักฟุตบอลทั้งกลุ่มที่มีประสบการณ์สูงและต่ำมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น นั่นคือ ผลของการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสังเกตและพิสูจน์ได้

อาบรัมส์ (Abrams. 1986 : 3326) ได้ทำการศึกษาผลของอินเตอร์แอกทีฟวิดีโอที่มีต่อการสอนทักษะการถ่ายภาพเบื้องต้น การศึกษาครั้งนี้เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของอินเตอร์แอกทีฟวิดีโอ ในกระบวนการเรียนการสอนเปรียบเทียบกับวิดีโอสอนทักษะการถ่ายภาพเบื้องต้น ในสถานการณ์เรียนแบบรายบุคคลในระดับวิทยาลัย ผลการทดลองปรากฏว่า กลุ่มที่เรียนด้วยอินเตอร์แอกทีฟวิดีโอ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากวิดีโอธรรมดา ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เลบอน (Lebon. 1986 : 3350-A) ศึกษาการนำเทปโทรทัศน์เพื่อการสาธิตเทคนิคการออกเสียงการขับร้อง โดยนักร้องหญิงที่มีชื่อเสียง มีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธิตวิธีการสูดลมหายใจเข้าออกและการออกเสียงการร้องเพลง การปรับระดับของเสียงและการออกเสียงอย่างชัดเจน กลุ่มทดลองใช้เทปโทรทัศน์การสาธิตในการสอน กลุ่มควบคุมไม่ใช้เทปโทรทัศน์ใช้วิธีทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองได้คะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปได้ว่า เทปโทรทัศน์สอนเทคนิคการควบคุมคุณภาพของเสียงขณะร้องเพลงอย่างได้ผล

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวีดิทัศน์จะ เห็นได้ว่าวีดิทัศน์ เป็น เครื่องมือที่ผลิตรายการได้หลายรูปแบบ หลายวิชาความรู้และเป็นการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในชั้นเรียน และผลการวิจัยพบว่าวีดิทัศน์ให้ผลการ เรียนรู้ได้ไม่แตกต่างหรือเท่าเทียมกับการสอนปกติ จึงเชื่อว่าวีดิทัศน์การสอนจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการเรียนการสอนเป็นอย่างมากและยังเหมาะสมกับยุคสารสนเทศ อีกทั้งยังเป็นการใช้สื่ออย่างคุ้มค่าทั้งด้านเศรษฐกิจและการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน เพราะนักเรียนสามารถนำเอารายการวีดิทัศน์นี้ไปศึกษาเองที่บ้านเพื่อความเข้าใจ พอถึงเวลาถึงมาใช้ได้อย่างถูกต้อง และช่วยส่งเสริมความมั่นใจต่อการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาประเทศต่อไป

✓ สมมติฐาน

1. รายการวีดิทัศน์เรื่องการฝึกหัดโยนเบื่องต้นที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 90/90
2. นักเรียนที่เรียนจากรายการวีดิทัศน์เรื่องการฝึกทักษะนาฏศิลป์โยนเบื่องต้น

มีทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์โยนเบื่องต้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
5. วิธีดำเนินการทดลอง
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ที่ไม่เคยเรียนเรื่องการฝึกหัดโขนเบื้องต้นมาก่อน จำนวน 4 ห้องเรียน ห้องละ 30 คน รวมทั้งสิ้น 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ที่ไม่เคยเรียนเรื่อง การฝึกหัดโขนเบื้องต้น ซึ่งได้จากการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน สำหรับหาประสิทธิภาพรายการวิดิทัศน์ที่สร้างขึ้น และสุ่มอีก 1 ห้องเรียน สำหรับเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยมีกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน

✓ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการสอน เรื่อง การฝึกหัดโขนเบื้องต้น
2. รายการวิดิทัศน์ เรื่อง การฝึกหัดโขนเบื้องต้น ซึ่งได้บันทึกลงบนเทปบันทึกภาพแบบ VHS ระบบ PAL เป็นภาพสี และเนื้อหาภายในเทปบันทึกภาพเป็นเนื้อหาของการฝึกหัดโขนเบื้องต้น สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. แบบวัดทักษะปฏิบัติ เรื่องการฝึกหัดโขนเบื้องต้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ✓

1. การสร้างรายการวิดิทัศน์สำหรับการฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นนักเรียนชาย เป็นเทปวิดิทัศน์สำหรับการสอนในกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดจากเนื้อหาการฝึกหัดโขนเบื้องต้นจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร พร้อมกับสอบถามอาจารย์จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร ที่กำลังสอนการฝึกหัดโขนเบื้องต้น และพบว่าในวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร ได้เขียนเนื้อหาการเรียนการสอนขึ้นเองโดยไม่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรในระดับประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ แต่เขียนเพื่อใช้สอนเฉพาะในวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร เท่านั้น ผู้วิจัยจึงได้นำมาใช้เป็นตัวอย่างในการเรียนการสอน เพราะถือว่าวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร เป็นแม่แบบการฝึกหัดโขนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยได้นำทำการฝึกหัดโขนเบื้องต้นมา 3 ท่า คือ ท่าตบเข้า ท่าดองสะเเวย และท่าตั้งเหลี่ยม

1.2 แบ่งเนื้อหาที่จะนำมาทดลองเป็น 3 บทเรียน คือ

- 1.2.1 บทเรียนที่ 1 ท่าตบเข้า
- 1.2.2 บทเรียนที่ 2 ท่าดองสะเเวย
- 1.2.3 บทเรียนที่ 3 ท่าตั้งเหลี่ยม

1.3 นำเนื้อหา มาสร้างเป็นบทเรียนวิดิทัศน์ แล้วนำมาให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์จากกรมศิลปากร 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจแนะนำเพื่อปรับปรุงเนื้อหาให้ถูกต้องตามแบบการฝึกหัดโขนเบื้องต้น ของท่าตบเข้า ท่าดองสะเเวย และท่าตั้งเหลี่ยม (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและรายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ หน้า 102)

1.4 นารายการวีดิทัศน์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาถ่ายทำด้วยระบบ U MATIC แล้วตัดต่อลงระบบ VHS PAL โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านถ่ายทำเทปวีดิทัศน์ 3 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและรายละเอียดดูในภาคผนวก จ หน้า 102) เป็นผู้ตรวจสอบพบว่า ภาพควรจะเพิ่มภาพนิ่งและภาพช้าที่แสดงในแต่ละทำให้มากขึ้น ผู้วิจัยจึงตัดต่อภาพนิ่งและภาพช้า แทรกเข้าไปในแต่ละทำเพื่อทำให้นักเรียนเข้าใจยิ่งขึ้น ส่วนทางด้านของเสียงก็ต้องแก้ไขเพราะเสียงบางครั้งเบาและดังไม่เท่ากัน ผู้วิจัยจึงอัดเสียงเข้าไปใหม่ และเพิ่มเสียงที่เบาให้ดังขึ้น แก้ไขให้เสร็จก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

1.5 นำเทปวีดิทัศน์ไปหาประสิทธิภาพ เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปทดลองใช้สอนกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ครั้งนี้

การทดลองหาประสิทธิภาพของเทปวีดิทัศน์

1. การหาประสิทธิภาพของเทปวีดิทัศน์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพ โดยนารายการวีดิทัศน์เรื่องการฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้น ไปทดลองกับนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร ฝ่ายประถม โดยการสุ่มตัวอย่างมา 1 ห้องเรียน และจับฉลาก 1 คน โดยสังเกตและรวบรวมปัญหา ข้อบกพร่องเกี่ยวกับความเหมาะสมในการปฏิบัติ และสอบถามสิ่งที่ต้องการของนักเรียน พบว่าลำดับภาพยังไม่ต่อเนื่อง ดูแล้วไม่ทัน จึงแก้ไขโดยมีภาพนิ่งภาพช้าเข้ามาประกอบ เพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 2 เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ โดยนารายการวีดิทัศน์เรื่องการฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้นไปทดลองกับนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร ฝ่ายประถม โดยการสุ่ม 3 คน ผู้วิจัยใช้การสังเกตและสอบถามนักเรียนทั้ง 3 คน พบข้อบกพร่องในเรื่องเสียงเพราะมีบางช่วงเสียงเบาและขาดไป เกิดจากไมค์ที่ใช้อยู่ไกลกับอยู่ใกล้ ผู้บรรยายไม่เท่ากัน ผู้วิจัยจึงอัดเสียงใหม่ให้ดีขึ้น โดยช่วงไหนเบาก็เพิ่มระดับเสียงขึ้น ช่วงไหนดังก็ลดเสียงลง และนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริมาณนิพนธ์พิจารณา พบว่าควรอัดเสียงโดยวิธีการบรรยายใหม่ แต่ภาพยังคงเดิม ผู้วิจัยจึงแก้ไขให้สมบูรณ์เพื่อเตรียมนำไปทดลองครั้งต่อไป

ขั้นที่ 3 เป็นการทดลองภาคสนาม โดยนำไปใช้กับกลุ่มทดลองที่เป็นนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร ฝ่ายประถม จำนวน 26 คน โดยให้ดูรายการวีดิทัศน์แต่ละท่า ทั้งหมดมี 3 ท่า คือ ท่าตบเข้า ท่าดองสะเวย และท่าตั้งเหลี่ยม จบแล้วให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามท่านั้น ๆ ทั้ง 3 ตอน เพื่อรวมคะแนนเป็นคะแนนกิจกรรมระหว่างเรียน จากนั้นจึงให้ปฏิบัติทั้ง 3 ท่า เป็นการประเมินผลหลังการเรียน และเอาคะแนนมาหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 90/90

2. การสร้างและหาคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมการฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้น ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 ศึกษารายละเอียดเนื้อหาฝึกหัดโขนเบื้องต้นของวิทยาลัยนาฏศิลป์กรมศิลปากร และให้ผู้เชี่ยวชาญดูความเหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.2 ศึกษาเทคนิคการสร้างแบบสังเกตจากเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้วิชา นาฏศิลป์ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่เป็นหลักกำหนดพฤติกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติในวิชานาฏศิลป์ แล้วนำมาดัดแปลงเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ

2.3 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้น เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีและนาฏศิลป์ 3 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและรายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ หน้า 102) เป็นผู้ตรวจและให้คำแนะนำโดยแบ่งท่าปฏิบัติออกเป็น 3 ท่า คือ ท่าตบเข้า ท่าดองสะเวย ท่าตั้งเหลี่ยม ซึ่งเป็นท่าพื้นฐานของการเริ่มเรียนโขน แต่ละท่าจะกำหนดถึงความถูกต้อง ความสวยงาม และความคล่องแคล่วดังตัวอย่างแบบสังเกตการปฏิบัติการฝึกหัดโขนเบื้องต้น

ตัวอย่างของแบบสังเกตการปฏิบัติภารกิจหัดโจนเบื้องต้น

พฤติกรรมการปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้
ทำครบเข้า			
<u>ทำนั่ง</u>			
1. ความถูกต้อง
2. ความสวยงาม
3. ความคล่องแคล่ว
<u>ทำเตรียม</u>			
1. ความถูกต้อง
2. ความสวยงาม
3. ความคล่องแคล่ว

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

- ดีมาก หมายถึง การแสดงพฤติกรรมภารกิจหัดโจนเบื้องต้นใน ความถูกต้อง ความสวยงาม ความคล่องแคล่วตามแบบของท่าที่ปฏิบัติของผู้สังเกต จะได้คะแนน 3 คะแนน
- ดี หมายถึง การแสดงพฤติกรรมภารกิจหัดโจนเบื้องต้นตามแบบของท่าที่ปฏิบัติของผู้สังเกต จะได้คะแนน 2 คะแนน
- พอใช้ หมายถึง การแสดงพฤติกรรมภารกิจหัดโจนเบื้องต้นตามแบบของท่าที่ปฏิบัติของผู้สังเกต จะได้คะแนน 1 คะแนน

2.4 นำแบบสังเกตไปทดลองใช้ โดยผู้วิจัยและครูผู้สอนวิชานาฏศิลป์โขน 2 คน ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของแบบสังเกตทั้งหมด ตลอดจนทำความเข้าใจในวิธีการให้คะแนนแต่ละข้อ จนแน่ใจว่าเข้าใจถูกต้องตรงกัน แล้วผู้วิจัยและครูผู้สอนวิชานาฏศิลป์โขนจึงนำไปทดลองสังเกตนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร ฝ่ายประถม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 10 คน

2.5 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยนำคะแนนที่ได้จากการสังเกตในข้อ 2.4 มาหาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตโดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .6327

วิธีดำเนินการทดลอง

✓ แบบแผนการทดลอง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้แบบแผนการทดลอง Randomized Control Group Posttest Only Design ดังแสดงในแบบแผนการทดลอง

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	Treatment	Posttest
ER	X	T
CR	-	T

โดยที่	R	แทน	กลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Assigned)
	E	แทน	กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
	C	แทน	กลุ่มควบคุม (Control Group)
	X	แทน	การสอนจากรายการวีดิทัศน์ เรื่อง การฝึกหัดโขนเบื้องต้น
	-	แทน	การสอนตามปกติที่ครูเป็นผู้สอน
	T	แทน	การทดสอบหลังการเรียน (Posttest)

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ใช้เวลาในการทดลอง 6 คาบเรียน คาบละ 50 นาที โดยจัดตารางเรียนให้กลุ่มควบคุมเรียนทั้งหมด 15 คน เรียนกับผู้วิจัย 3 คาบเรียน และกลุ่มทดลองทั้งหมด 15 คน ผู้วิจัยเป็นผู้ควบคุมการวิจัยเอง โดยมีผู้ช่วยการวิจัยคอยสังเกตพฤติกรรม

การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยจัดแบ่งขั้นตอนการดำเนินการทดลองออกเป็นขั้นตอนดังนี้

1. จัดเตรียมสถานที่ เครื่องมือ กลุ่มตัวอย่าง และผู้ช่วยในการวิจัย โดยควบคุมสภาพห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่ใกล้เคียงกัน ให้แก่เรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง อยู่ห้องเรียนที่ 1 และกลุ่มควบคุม อยู่ห้องเรียนที่ 2 พร้อมทั้งตรวจสอบสภาพห้องเรียนทั้ง 2 ห้อง ให้อยู่ในสภาพพร้อมจะทดลองได้ทันที
2. จัดเครื่องรับโทรทัศน์และเครื่องเล่นวีดิทัศน์เข้าไปในห้องทดลอง 1 ชุด
3. ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยตรวจสอบสภาพความพร้อมของห้องทดลองและอุปกรณ์ทั้ง 2 ห้อง อีกครั้งหนึ่ง
4. ดำเนินการทดลองโดย
 - 4.1 ผู้วิจัยสอนการฝึกหัดโขนเบื้องต้นเนื้อหาเดียวกันกับรายการวีดิทัศน์ ตามแบบการเรียนการสอนแบบปกติแก่กลุ่มควบคุม เมื่อสอนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทำการทดสอบทักษะการปฏิบัติโดยใช้แบบสังเกตที่สร้างขึ้น

4.2 ผู้ช่วยผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลอง เรียนกับรายการวิดีโอเรื่อง การฝึกหัดโยนเบ๊องตัน เมื่อนักเรียนเรียนเสร็จสิ้น ให้นักเรียนปฏิบัติประเมินผลโดยใช้แบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. ให้คะแนนทักษะปฏิบัติโดยมีเกณฑ์ ดังนี้

ดีมาก ให้ 3 คะแนน

ดี ให้ 2 คะแนน

พอใช้ ให้ 1 คะแนน

6. นำข้อมูลที่ได้จากการตรวจให้คะแนนจากแบบสังเกตไปวิเคราะห์หาค่าสถิติเพื่อสรุปผลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. หาค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบวัดทักษะปฏิบัติ โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

3. หาประสิทธิภาพรายการวิดีโอเรื่องการฝึกหัดโยนเบ๊องตัน

$$E_1 = \frac{\left(\frac{\sum X}{N} \right)}{A} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\left(\frac{\sum F}{N} \right)}{B} \times 100$$

4. เปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติการฝึกหัดโยนเบ๊องตัน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t-test for independent samples

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ และอักษรย่อต่าง ๆ ไว้หลายประการด้วยกัน ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงขอแสดงสัญลักษณ์ อักษรย่อ และความหมายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติ t
%	แทน	ค่าร้อยละ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่มาวิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตการฝึกปฏิบัติ โขนเบื้องต้น ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ทดสอบสมมติฐานเพื่อหาประสิทธิภาพของรายการวิดีโอ เรื่องการฝึกทักษะนาฏศิลป์โขน จากค่าเฉลี่ยรวมของคะแนนแบบสังเกตระหว่างเรียน และหลังเรียน ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏตามตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยของแบบสังเกตการฝึกหัดโขนเบื้องต้นระหว่างเรียนและแบบสังเกตการฝึกหัดโขนเบื้องต้นหลังเรียนด้วยรายการวิดีโอการฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้น

รายการ	N	\bar{X}	%
คะแนนจากแบบสังเกตระหว่างเรียน (E ₁)	26	2.73	91.0
คะแนนจากแบบสังเกตหลังเรียน (E ₂)	26	2.88	96.0

จากตาราง 2 แสดงว่า นักเรียนที่คะแนนระหว่างเรียน ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 คิดเป็นเปอร์เซ็นต์เท่ากับ 91.0 เปอร์เซ็นต์ (E₁) และที่คะแนนจากแบบสังเกตหลังเรียนได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.88 คิดเป็นเปอร์เซ็นต์เท่ากับ 96.0 เปอร์เซ็นต์ (E₂) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ประสิทธิภาพของรายการวิดีโอ เรื่องการฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้นที่กำหนดไว้ ปรากฏว่ามีประสิทธิภาพ 91/96 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 90/90

2. เปรียบเทียบทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์โขนเบื้องต้น ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ t-test for Independent Samples ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตาราง 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์โขนเบื้องต้นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

	กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S	t
ท่าศบเข้า	กลุ่มทดลอง	15	2.9111	.130	3.11*
	กลุ่มควบคุม	15	2.4356	.578	
ท่าองสะเวย	กลุ่มทดลอง	15	2.9111	.130	2.23*
	กลุ่มควบคุม	15	2.5600	.595	
ท่าตั้งเหลี่ยม	กลุ่มทดลอง	15	2.9067	.138	2.15*
	กลุ่มควบคุม	15	2.5689	.594	
รวมทั้ง 3 ท่า	กลุ่มทดลอง	15	2.91	0.13	2.54*
	กลุ่มควบคุม	15	2.52	0.58	

* ที่ระดับนัยสำคัญ .05

จากตาราง 3 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนด้วยรายการวิดิทัศน์ เรื่องนาฏศิลป์โขนเบื้องต้น มีทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์โขนเบื้องต้นในท่าศบเข้า ท่าองสะเวย และท่าตั้งเหลี่ยม รวมกันทั้ง 3 ท่า สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการเรียนด้วยรายการวิดิทัศน์ ส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่าการสอนตามปกติที่ครูเป็นผู้สอน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนารายการวัดทัศนคติเพื่อศึกษากิจกรรมนาฏศิลป์โขนเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพรายการวัดทัศนคติเรื่องการศึกษาโขนเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนเบื้องต้นระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยรายการวัดทัศนคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปกติ

สมมติฐานการวิจัย

1. รายการวัดทัศนคติเรื่องการศึกษาโขนเบื้องต้นที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 90/90
2. นักเรียนที่เรียนจากรายการวัดทัศนคติเรื่องการศึกษาโขนเบื้องต้น มีทัศนคติของนักเรียนเบื้องต้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ นักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ที่ไม่เคยเรียนเรื่องการศึกษาโขนเบื้องต้นมาก่อน จำนวน 4 ห้องเรียน ๆ ละ 30 คน รวมทั้งสิ้น 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

ที่ไม่เคยเรียนเรื่อง การฝึกหัดโจนเบื้องต้นซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน สำหรับหาประสิทธิภาพของรายการวิดีโอที่สร้างขึ้น และ สุ่มมาอีก 1 ห้องเรียน สำหรับเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. แผนการสอน เรื่อง การฝึกหัดโจนเบื้องต้น
2. บทเรียนเทปวิดีโอ เรื่อง การฝึกหัดโจนเบื้องต้น ซึ่งได้บันทึกลงบนเทปบันทึกภาพแบบ VHS ระบบ PAL เป็นภาพสี และเนื้อหาภายในเทปบันทึกภาพเป็นเนื้อหาของการฝึกหัดโจนเบื้องต้น สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. แบบการวัดทักษะปฏิบัติ จากรายการวิดีโอเรื่องการฝึกหัดโจนเบื้องต้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการทดลองออกเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นแรก ทดลองหาประสิทธิภาพรายการวิดีโอ เพื่อฝึกทักษะนาฏศิลป์โจนเบื้องต้น โดยจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการทดลองให้พร้อม แล้วให้นักเรียน 1 คนที่ไม่เคยเรียนการฝึกหัดโจนเบื้องต้นมาก่อน ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด และสอบถามเมื่อผู้เรียนเรียนเสร็จ เพื่อดูว่านักเรียนเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามคำสั่งของเทปวิดีโอได้หรือไม่ หลังจากนั้นผู้วิจัยก็นำข้อมูลที่ได้อาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องทั้งหมดที่เกิดขึ้น แล้วนำมาทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพกับนักเรียนชาย 3 คน โดยสังเกตเด็กนักเรียนระหว่างฝึกพร้อมกับสอบถามข้อแก้ไข พบว่าเรื่องของเสียงบางครั้งเบา บางครั้งก็ดังไม่สม่ำเสมอ ผู้วิจัยจึงดำเนินการแก้ไขพร้อมกับไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจะได้ระบบเสียงที่สมบูรณ์ต่อไป หลังจากนั้นรายการวิดีโอทั้งหมดไปหาทดลองกับนักเรียนชาย จำนวน 26 คน เมื่อนักเรียนเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ และนำผลที่ได้คำนวณหาประสิทธิภาพของรายการวิดีโอได้ 91/96 แสดงว่ารายการวิดีโอเพื่อการฝึกทักษะนาฏศิลป์โจนเบื้องต้นที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพความถูกต้องที่กำหนด 90/90

ขั้นสุดท้าย ผู้วิจัยนำรายการวิดีโอสำหรับการฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้นที่มีประสิทธิภาพแล้ว ไปทำการทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยจัดเตรียมสถานที่ เครื่องมือ กลุ่มตัวอย่าง และผู้ช่วยในการวิจัย โดยควบคุมสภาพห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่ใกล้เคียงกัน แล้วแบ่งห้องเรียนออกเป็น 2 ห้อง สำหรับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากนั้นก็ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสังเกตการปฏิบัติการฝึกหัดโขนเบื้องต้น ทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีหลักเกณฑ์ คือ ความถูกต้อง ความสวยงามและความคล่องแคล่ว นำข้อมูลที่ได้จากการตรวจให้คะแนนแบบสังเกตการปฏิบัติการฝึกหัดโขนเบื้องต้นไปวิเคราะห์หาค่าสถิติเพื่อสรุปผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. หาประสิทธิภาพรายการวิดีโอสำหรับการฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้นด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าร้อยละ (%) ของแบบสังเกตการฝึกหัดโขนเบื้องต้นระหว่างเรียนและหลังเรียนตามเกณฑ์ 90/90
2. เปรียบเทียบทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์โขนเบื้องต้นระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t-test for Independent Samples

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนารายการวิดีโอการสอน เรื่องการฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้น ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นนักเรียนชาย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ดังนี้

1. วิเคราะห์ผลการทดลองและหาประสิทธิภาพของรายการวิดีโอการสอน โดยใช้เกณฑ์มาตรฐาน 90/90 พบว่า ประสิทธิภาพของรายการวิดีโอการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่า 91/96 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. นักเรียนที่เรียนด้วยรายการวิดีโอ เรื่องนาฏศิลป์โขนเบื้องต้นมีทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์โขนเบื้องต้น สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการเรียนด้วยรายการวิดีโอ ส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่าการสอนตามปกติที่ครูเป็นผู้สอน

อภิปรายผล

จากการวิจัยและพัฒนา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. รายการวิดิทัศน์การสอนที่ทำการวิจัยและพัฒนา มีประสิทธิภาพ 91/96 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 90/90 เป็นเพราะการผลิตรายการวิดิทัศน์การสอน เรื่องการฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้น มีการดำเนินการตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยกำหนดรวมถึงคณะกรรมการที่ปรึกษาพร้อมทั้งผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบให้การจัดกิจกรรมการสอนสอดคล้องกับเนื้อหา โดยได้กำหนดรูปแบบของบทโทรทัศน์ตามหลักการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ของ รศ.ดร.สุรัชย์ ลิกขานันต์ ให้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดได้ ซึ่งได้สอดคล้องกับวิจัยของ อุทิศ ลิมสุวรรณ (2540 : 54) และสังวาลย์ พวงย้อย (2541 : 51) ที่ทำการวิจัยและพัฒนาบทเรียนวิดิทัศน์โดยใช้วิธีการบวนการวิจัยและพัฒนาจนได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน

2. การหาประสิทธิภาพของรายการวิดิทัศน์การสอน โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยรายการวิดิทัศน์การสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กับกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยการสอนปกติ พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยรายการวิดิทัศน์ เรื่องนาฏศิลป์โขนเบื้องต้น มีทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์โขนเบื้องต้น สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการเรียนด้วยรายการวิดิทัศน์ส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่าการสอนตามปกติที่ครูเป็นผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์พ นิรมล (2531 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนจากเทปโทรทัศน์กับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ทางด้านกิจกรรมนาฏศิลป์ ภาคนาฏศิลป์ของนักเรียนที่เรียนจากเทปโทรทัศน์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปกติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิรา แก้วฉวี (2536 : บทคัดย่อ) ที่วิจัย พบว่า ผลการเรียนรู้ด้วยวิดิทัศน์การสอนวิชานาฏศิลป์เรื่องราวงมาตรฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกับนักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่เรียนจากวิดิทัศน์การสอนจะมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปกติ และงานวิจัยของ อุทิศ ลิมสุวรรณ (2540 : 55) ที่ทำการวิจัยพัฒนารายการวิดิทัศน์ศึกษาด้วยตนเองแบบอนุमानในการเรียนกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนจากรายการวิดิทัศน์กับการสอนแบบปกติที่ครูเป็นผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ด้วยรายการวิดิทัศน์ศึกษาด้วยตนเองแบบอนุमानในการเรียนกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปกติอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น การนำรายการวิดิทัศน์มาใช้เป็นการเรียนการสอนอย่างถูกต้องเหมาะสม ย่อมทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอย่างกว้างขวางไม่แพ้การสอนด้วยวิธีอื่น (สรุขชัย สิกขามัคคิต. 2526 : 2)

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อวิดิทัศน์ที่ผลิตขึ้นเข้าไปช่วยแก้ปัญหาในการขาดแคลนครู และแก้ปัญหาในเรื่องมีเวลาไม่เพียงพอในการสอน
2. การพัฒนารายการวิดิทัศน์ควรมีการร่วมมือกันหลายฝ่าย เพื่อจะได้รายการวิดิทัศน์ที่มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยและพัฒนารายการวิดิทัศน์ในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ เช่น ทักษะการงานพื้นฐานอาชีพ เป็นต้น เพื่อไว้ใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน
2. ควรศึกษาถึงเทคนิคใหม่ ๆ ที่ใช้ในการผลิตรายการวิดิทัศน์ทั้งระบบภาพและระบบเสียงตลอดจนการนำคอมพิวเตอร์กราฟิกมาใช้ ว่ามีผลต่อการเรียนรู้หรือไม่
3. ควรมีการทดลองเปรียบเทียบวิดิทัศน์ รูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น ละคร สารคดี เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จิรพรรณ พีรวุฒิ. ผลของชนิดออร์แกนไนเซอร์ก่อนการสอนในบทเรียนวิดีโอที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการนิยามเข้าใจคำมโนของนักศึกษาพยาบาลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.
- จาเนียร ช่วงโชติ และคนอื่น ๆ. จิตวิทยาการรับรู้และการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.
- ฉลองชัย สุวัชรบูรณ์. การเลือกและการใช้สื่อการสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.
- ชัชวาลย์ วัตอักษร. การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากรายการโทรทัศน์ปกติกับรายการโทรทัศน์ที่มีอักษรบรรยายสรุป. ปรินิตยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- ชัยพร พุ่มทองดี. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการปฐมพยาบาลของนักเรียนพลตำรวจ โรงเรียนตำรวจภูธร 4 โดยการสอนด้วยเทปโทรทัศน์กับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2534. อัดสำเนา.
- บุญเที่ยง จ้อยเจริญ. "เทคนิคพื้นฐาน," การใช้และการบำรุงรักษาอุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2534.
- ปรินิตยา นิตฺยาณี. การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้และความคงทนในการจำจากการเรียนด้วยบทเรียนโปรแกรมธรรมดาและบทเรียนโปรแกรมเทปโทรทัศน์. ปรินิตยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- ไพโรจน์ ตีรธนากุล และนิพนธ์ ศุภศรี. เทคนิคการผลิตรายการวิดีโอเทปเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : พลันท์การพิมพ์, 2528.

มนต์ชัย นินนาทนนท์. อิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่.
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2526.

ราชบัณฑิตยสถาน. "การับข้อมูลทัศน์," จดหมายข่าว. 6(1) : 3 ; มิถุนายน 2532.

รังสรรค์ ดวงสร้อยทอง. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ และความคงทนทางการเรียนวิชาช่าง
เรื่อง ลำดับขั้นการผลิตภัตต์เครื่องปั้นดินเผา จากแบบพิมพ์หล่อ โดยใช้บทเรียนเทป
โทรทัศน์ แบบสรุปเป็นขั้นตอนกับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. กรุงเทพฯ :
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ, 2530. อัดสำเนา.

วรพงษ์ ตติยะวรินทร์. การผลิตรายการโทรทัศน์เรื่อง ของจริงและหุ่นจำลอง.
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2528. อัดสำเนา.

วสันต์ อติศัพท์. การผลิตเทปโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.
พรินติ้งเฮาส์, 2533.

วิจิตร ภักดีรัตน์. วิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์กับการศึกษา. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

วิชาการ, กรม. การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,
2534.

..... หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).
กรุงเทพฯ : องค์การคำครุสภา, 2534.

ศักดิ์ณรงค์ แสงพิทักษ์. การผลิตรายการโทรทัศน์ประกอบการสอนแบบโปรแกรม เรื่อง
น้ำเสีย. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

สมชาย อินทร์กษาพัทธ์. การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากรายการโทรทัศน์ที่เสนอ
ภาพบางส่วนจากเนื้อหาในรายการก่อนรายการ กับรายการโทรทัศน์ที่เสนอภาพบาง
ส่วนจากเนื้อหาในรายการหลังรายการ. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

สมบัติ ขอพะจัน. การศึกษาผลการเรียนรู้จากตัวอักษรบรรยายที่สอดแทรกในระหว่างการ
เสนอรายการโทรทัศน์บนเทปที่ต่างเนื้อหา. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

- สมบุรณ์ สวงวนญาติ. เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน. ตำรา เอกสารวิชาการฉบับที่ 41 การพัฒนาตำรา และเอกสารทางวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2534.
- สังวาลย์ พวงย้อย. การศึกษาผลการใช้รายการวิดีโอทัศน์การสอนชุดดินในน้ำ วิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541. อัดสำเนา.
- สันทัต ภิบาลสุข. การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2521.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. แบบฝึกปฏิบัติวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.
- สุทธิรา แก้วมณี. การศึกษาประสิทธิภาพเทปวิดีโอทัศน์การสอนวิชานาฏศิลป์ เรื่อง "ราวมาตรฐาน" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต. การผลิตรายการวิทยุ และโทรทัศน์เพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ, 2528.
- เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต. หน่วยการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2528.
- อนงค์ ภวภูตานนท์ ฌ มหาสารคาม. ผลการเรียนรู้ด้านทักษะ และทัศนคติที่มีต่อการเรียนดนตรีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากเทปโทรทัศน์ที่มีโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกส์เสริมกับการสอนปกติ. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- อนันต์นพ นิรมล. การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากเทปโทรทัศน์กับการสอนปกติ. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- อมรา แสงจันทร์. ภาษาปริทัศน์. 6(1) : 50 - 52 ; 2528.
- อาทิตย์ สุดาจันทร์. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 (ปวช.3) จากเทปโทรทัศน์ที่มีรายการบันเทิงแทรก ระหว่างเนื้อหาโดยใช้ช่วงเวลาแตกต่างกัน. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

อุทิศ ลิ้มสุวรรณ. การพัฒนารายการวีดิทัศน์ศึกษาด้วยตนเองแบบอเนกานในการเรียนกลุ่ม
ทักษะวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินซิพัลพาร์ท กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.

Abrams, Arnold H. "Effectiveness of Interactive Video in Teaching Basic Photography Skill (Disc, Intelligent, Computer Assisted)," Dissertation Abstracts International. 46(11) : 3326-A ; 1986.

Dewey, Richard J. "The Effectiveness of Interactive Microcomputer-Controlled Video-Tape/Disc Instructional in an Independent Study Environment," Dissertation Abstracts International. 44(11) : 3218-A ; 1983.

Lebon, Rechel L. "The Effects of Pedagogical Approach Incorporating Videotape Demonstration on the Development of Female Vocalists "Belted" Vocal Technique," Dissertation Abstracts International. 47(09) : 3550-A ; March, 1986.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

The raw data or transformation pass in proceeding 26 cases are written to the compressed active file.

SPSS/PC+

Paired samples t-test : P1.2

P1.1

Variable	Number of Cases	Mean	Standard Deviation	Standard Error
P1.2	26	2.8769	.155	.030
P1.1	26	2.7231	.119	.023

(Difference) Mean	Standard Deviation	Standard Error	: 2-Tail : Corr.Prob.:	t Value	Degrees of Freedom	2-Tail Prob.
.1538	.154	.030	: .392 .048	: 5.09	25	.000

Paired samples t-test : P2.2

P2.1

Variable	Number of Cases	Mean	Standard Deviation	Standard Error
P2.2	26	2.8744	.158	.031
P2.1	26	2.7231	.119	.023

(Difference) Mean	Standard Deviation	Standard Error	: 2-Tail : Corr.Prob.:	t Value	Degrees of Freedom	2-Tail Prob.
.1513	.157	.031	: .383 .054	: 4.91	25	.000

Paired samples t-test : P3.2

P3.1

Variable	Number of Cases	Mean	Standard Deviation	Standard Error
P3.2	26	2.8769	.155	.030
P3.1	26	2.7333	.131	.026

(Difference) Mean	Standard Deviation	Standard Error	: 2-Tail : Corr.Prob.:	t Value	Degrees of Freedom	2-Tail Prob.
.1436	.155	.030	: .421 .032	: 4.72	25	.000

Paired samples t-test : POST

PRE

Variable	Number of Cases	Mean	Standard Deviation	Standard Error
POST	26	2.8761	.156	.031
PRE	26	2.7265	.120	.024

(Difference) Mean	Standard Deviation	Standard Error	: 2-Tail : Corr.Prob.:	t Value	Degrees of Freedom	2-Tail Prob.
.1496	.153	.030	: .407 .039	: 4.97	25	.000

ภาคผนวก ข

แบบสังเกตการณ์ปฏิบัติการฝึกหัดโจนเบื้องต้น

ชื่อผู้เรียน.....ชั้น.....
 ชื่อผู้สังเกต.....
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
 คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติการฝึกหัดโจนเบื้องต้นในแต่ละทำให้สังเกตพฤติกรรมตามรายการ
 โดยแบ่งระดับดังนี้

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้
ทำตามเข้า			
ทำนั่ง			
1. ความถูกต้อง			
2. ความสวยงาม			
3. ความคล่องแคล่ว			
ทำเตรียม			
1. ความถูกต้อง			
2. ความสวยงาม			
3. ความคล่องแคล่ว			
ทำจังหวะที่ 1			
1. ความถูกต้อง			
2. ความสวยงาม			
3. ความคล่องแคล่ว			
ทำจังหวะที่ 2			
1. ความถูกต้อง			
2. ความสวยงาม			
3. ความคล่องแคล่ว			
ทำจังหวะที่ 3			
1. ความถูกต้อง			
2. ความสวยงาม			
3. ความคล่องแคล่ว			
รวมคะแนน			

พฤติกรรมการปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้
ทำเองสะเอา			
ทำนั่ง			
1. ความถูกต้อง
2. ความสวยงาม
3. ความคล่องแคล่ว
ทำจังหวะที่ 1			
1. ความถูกต้อง
2. ความสวยงาม
3. ความคล่องแคล่ว
ทำจังหวะที่ 2			
1. ความถูกต้อง
2. ความสวยงาม
3. ความคล่องแคล่ว
ทำจังหวะที่ 3			
1. ความถูกต้อง
2. ความสวยงาม
3. ความคล่องแคล่ว
ทำจังหวะที่ 4			
1. ความถูกต้อง
2. ความสวยงาม
3. ความคล่องแคล่ว
รวมคะแนน			

พฤติกรรมกรปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้
ทำดีเยี่ยม			
ทำดี			
1. ความถูกต้อง			
2. ความสวยงาม			
3. ความคล่องแคล่ว			
ทำดีพอใช้			
ทำดีพอใช้ 1			
1. ความถูกต้อง			
2. ความสวยงาม			
3. ความคล่องแคล่ว			
ทำดีพอใช้ 2			
1. ความถูกต้อง			
2. ความสวยงาม			
3. ความคล่องแคล่ว			
ทำดีพอใช้ 3			
1. ความถูกต้อง			
2. ความสวยงาม			
3. ความคล่องแคล่ว			
ทำดีพอใช้ 4			
1. ความถูกต้อง			
2. ความสวยงาม			
3. ความคล่องแคล่ว			
รวมคะแนน			

ภาคผนวก ค

แบบประเมินการเรียนแบบโทรทัศน์

เรื่อง..... เวลาฉาย..... นาที

ท่านเห็นว่าสื่อที่ท่านกำลังประเมินอยู่ในมาตราส่วนประเมินค่าช่องใด โดยให้ทำ
เครื่องหมายถูก (/) ลงในช่องที่ต้องการ

เรื่องที่ประเมิน	ความคิดเห็น				
	ดีมาก 5	ดี 4	ปานกลาง 3	พอใช้ 2	ควรปรับปรุง 1
1. ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
2. การเสนอเรื่องตามลำดับขั้นตอน
3. ความชัดเจนของภาพ
4. การจัดภาพ
5. ความเหมาะสมกลมกลืนของเสียงดนตรี
6. ความชัดเจนของเสียงบรรยาย
7. ความเหมาะสมในด้านขนาดและลักษณะ ของตัวอักษร
8. เวลาที่ใช้ในการฉายแบบโทรทัศน์ มีความเหมาะสม
9. งานศิลปะมีความเหมาะสม
10. คุณภาพโดยทั่วไปเหมาะสม

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
(.....)
...../...../.....

แบบประเมินพฤติกรรมการสังเกตการปฏิบัติงานศิลปะเบื้องต้น

ทำตบเข้า

พฤติกรรมปฏิบัติ	ความถูกต้อง	ความสวยงาม	ความคล่องแคล่ว
1. ทำนั่ง	<ul style="list-style-type: none"> - พับเพียบด้านขวา - มือขวาวางบนเข่าขวา - มือซ้ายวางบนเข่าซ้าย - ส้นเท้าตั้งตรง 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อศอกกางออกเล็กน้อย - นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกันวางบนเข่า - ศีรษะตรง สายตามองตรงไปข้างหน้า 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำท่านั่งพับเพียบด้านขวาได้ทันที - ถูกต้อง
2. ทำเตรียม	<ul style="list-style-type: none"> - ยกมือขวาขึ้น - งอข้อศอกให้ได้ฉาก - นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกัน - ส้นเท้าตั้งตรง 	<ul style="list-style-type: none"> - มือขวาได้ลากขนานกับพื้น - นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกันไปข้างหน้า - ศีรษะตรง สายตามองตรงไปข้างหน้า 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำท่ายกมือขวาได้ทันที และถูกต้องตามจังหวะเคาะ

พฤติกรรมปฏิบัติ	ความถูกต้อง	ความสวยงาม	ความคล่องแคล่ว
3. ทำจังหวะที่ 1	<ul style="list-style-type: none"> - ตบมือขวาที่เข้าขวา - ยกมือซ้ายขึ้น - งอข้อศอกให้ได้ฉาก - นิ้วทั้งห้า เรียงชิดติดกัน - ลำตัวตั้งตรง 	<ul style="list-style-type: none"> - มือซ้ายได้ฉากขนานกับพื้น - นิ้วทั้งห้า เรียงชิดติดกัน ชี้ไปข้างหน้า - ศีรษะตรง สายตามองตรงไปข้างหน้า 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำท่ายกมือซ้ายได้ทันทีและถูกต้องตามจังหวะเคาะ
4. ทำจังหวะที่ 2	<ul style="list-style-type: none"> - ตบมือซ้ายที่แก้มเข้าซ้าย ยกมือขวาขึ้น - งอข้อศอกให้ได้ฉาก - นิ้วทั้งห้า เรียงชิดติดกัน - ลำตัวตั้งตรง 	<ul style="list-style-type: none"> - มือขวาได้ฉากขนานกับพื้น - นิ้วทั้งห้า เรียงชิดติดกัน ชี้ไปข้างหน้า - ศีรษะตรง สายตามองตรงไปข้างหน้า 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำท่ายกมือขวาได้ทันที และถูกต้องตามจังหวะเคาะ

<u>พฤติกรรมปฏิบัติ</u>	<u>ความถูกต้อง</u>	<u>ความสวยงาม</u>	<u>ความคล่องแคล่ว</u>
<p>5. ทำจังหวะที่ 3</p> <p>- นามือลง</p>	<p>- ตมมือขวาที่บนเข้าขวา</p> <p>- ยกมือซ้ายขึ้น</p> <p>- งอข้อศอกให้ได้ฉาก</p> <p>- นิ้วทั้งห้า เรียงชิดติดกัน</p> <p>- ลำตัวตั้งตรง</p> <p>นามือลงทั้งสองข้าง</p> <p>วางบนเข้า ตาม</p> <p>จังหวะเคาะ</p>	<p>- มือซ้ายได้ฉากขนานกับพื้น</p> <p>- นิ้วทั้งห้า เรียงชิดติดกัน ชี้ไปข้างหน้า</p> <p>- ศีรษะตรง สายตามองตรงไปข้างหน้า</p>	<p>- ทำท่ายกมือซ้ายได้ทันที และถูกต้องตามจังหวะเคาะ</p>

แบบประเมินพฤติกรรมกาารสังเกตการปฏิบัตินาฏศิลป์โขนเบื้องต้น

ท่าองสะเวย

พฤติกรรมกาารปฏิบัติ	ความถูกต้อง	ความสวยงาม	ความคล่องแคล่ว
1. ท่านั่ง	<ul style="list-style-type: none"> - หัมเพียงด้านขวา - มือขวาวางที่เข่าขวา - มือซ้ายวางที่เข่าซ้าย - ลำตัวตั้งตรง 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อศอกกางออกเล็กน้อย - นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกันวางบนเข่า - ศีรษะตรง สายตามองตรงไปข้างหน้า 	<ul style="list-style-type: none"> - ท่าที่นั่งหัมเพียงด้านขวาได้ทันทีถูกต้อง
2. ท่าจังหวะที่ 1	<ul style="list-style-type: none"> - ยกแขนทั้งสองข้างไว้ด้านข้างตัว งอแขน - มือกำหลวม - ลำตัวตรง - มือขวาดองไปที่ - สะเวยขวาเมื่อได้ - ยืนเสียงเคาะจังหวะ - เอียงศีรษะด้านซ้าย 	<ul style="list-style-type: none"> - แขนโค้งเป็นวงได้เท่ากัน - หักข้อมือ - ตัวตั้งตรง สายตามองไปข้างหน้า - เมื่อได้ยินเสียงเคาะจังหวะ ให้ใช้มือขวาดองไปที่สะเวย - ด้านขวาสอดติดกับ - สะเวยด้านขวา - ศีรษะเอียงซ้าย - สายตามองไกล 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำได้ทันทีเมื่อมีเสียงเคาะจังหวะอย่างถูกต้องสวยงาม

<u>พฤติกรรมการปฏิบัติ</u>	<u>ความถูกต้อง</u>	<u>ความสวยงาม</u>	<u>ความคล่องแคล่ว</u>
3. ทำจังหวะที่ 2	<ul style="list-style-type: none"> - มือซ้ายตองไปที่สะเอว ด้านซ้าย เมื่อได้ยินเสียงเคาะจังหวะ - เอียงศีรษะด้านขวา - ลำตัวตรง 	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อได้ยินเสียงเคาะจังหวะให้ใช้มือซ้ายตองไปที่สะเอวด้านซ้าย สอกติดกับสะเอวซ้าย - ศีรษะเอียงขวา - สายตามองไกล 	<p>ทำได้ทันทีเมื่อมีเสียงเคาะจังหวะอย่างถูกต้องสวยงาม</p>
4. ทำจังหวะที่ 3	<ul style="list-style-type: none"> - มือขวาตองไปที่สะเอว ด้านขวา เมื่อได้ยินเสียงเคาะจังหวะ - เอียงศีรษะด้านซ้าย - ลำตัวตรง 	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อได้ยินเสียงเคาะจังหวะให้ใช้มือขวาตองไปที่สะเอวด้านขวา สอกติดกับสะเอวขวา 	<p>ทำได้ทันทีเมื่อมีเสียงเคาะจังหวะอย่างถูกต้องสวยงาม</p>

<u>พฤติกรรมปฏิบัติ</u>	<u>ความถูกต้อง</u>	<u>ความสวยงาม</u>	<u>ความคล่องแคล่ว</u>
<p>5. ทำจังหวะที่ 4</p> <p>- นามือลง</p>	<p>- มือซ้ายดองไปที่สะเอว ด้านซ้าย เมื่อได้ยิน เสียงเคาะจังหวะ</p> <p>- เอียงศีรษะด้านขวา</p> <p>- ลำตัวตรง</p> <p>นามือทั้งสองข้างวางบน เข่าตามจังหวะเคาะ</p>	<p>- เมื่อได้ยินเสียงเคาะ จังหวะให้ใช้มือซ้าย ดองไปที่สะเอวด้าน ซ้าย สอกติดกับ สะเอวด้านซ้าย</p> <p>- ศีรษะเอียงด้านขวา</p> <p>- สายตามองไกล</p>	<p>ทำได้ทันทีเมื่อมีเสียง จังหวะเคาะอย่าง ถูกต้องสวยงาม</p>

แบบประเมินพฤติกรรมกำรสังเกตการปฏิบัตินาอุปกรณ์เบื้องต้น
ทำดั่งเหลียม

<u>พฤติกรรมกำรปฏิบัติ</u>	<u>ความถูกต้อง</u>	<u>ความสวยงาม</u>	<u>ความคล่องแคล่ว</u>
1. ทำนั้ง	<ul style="list-style-type: none"> - พับเพียบด้านขวา - มือขวาวางบนเข่าขวา - มือซ้ายวางบนเข่าซ้าย - ลำตัวตั้งตรง 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อศอกกางออกเล็กน้อย - นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกันวางบนเข่า - ศีรษะตรง สายตามองตรงไปข้างหน้า 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำทำนั้งพับเพียบด้านขวาได้ทันที - ถูกต้อง
2. ทำจังหวะที่ 1	<ul style="list-style-type: none"> - นั้งคุกเข่า - มือขวาที่หน้าขา - ลำตัวตั้งตรง 	<ul style="list-style-type: none"> - นั้งคุกเข่า เข่าแยกห่างกัน 1 คืบ - นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกันวางบนหน้าขา - ตัวตรงศีรษะตรง - สายตามองไปข้างหน้า 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำทำได้ทันทีเมื่อมีเสียงเคาะจังหวะ - และถูกต้องสวยงาม

<u>พฤติกรรมการณ์ปฏิบัติ</u>	<u>ความถูกต้อง</u>	<u>ความสวยงาม</u>	<u>ความคล่องแคล่ว</u>
3. ทำจังหวะที่ 2	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งเข้าขวา - มือขวาอยู่ที่เข้าขวา - มือซ้ายแนบลำตัว - ลำตัวตั้งตรง 	<ul style="list-style-type: none"> - ยกกันขึ้นยืนด้วยเข้า ซ้าย - นิ้วทั้งห้า เรียงชิด ติดกัน มือขวาวางที่ เข้าขวา มือซ้ายแนบ ลำตัว - ตัวตรง - ศีรษะตรง ตามองไกล 	ทำท่าได้ทันทีเมื่อมีเสียงเคาะจังหวะและถูกต้องสวยงาม
4. ทำจังหวะที่ 3	<ul style="list-style-type: none"> - ยืนตรงปกติ - มือทั้งสองข้างแนบ ลำตัว - ลำตัวตั้งตรง 	<ul style="list-style-type: none"> - ลำตัวตั้งตรง - ตามองไกล 	ทำท่าได้ทันทีเมื่อมีเสียงเคาะจังหวะและถูกต้องสวยงาม

ภาคผนวก ง

บทวิทัศน์การสอนเรื่อง
"การฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้น"

Shot	ภาพ	เสียง
1	<p>ไตต์ล่อเรื่อง</p> <p>ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา</p> <p>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ</p> <p style="text-align: center;">ประสานมิตร</p> <p style="text-align: center;">เสนอ</p> <p style="text-align: center;">รายการวิทัศน์</p> <p>วิชา.....นาฏศิลป์</p> <p>ระดับ.....ชั้นประถมศึกษาที่ 3</p> <p>เรื่อง.....การฝึกทักษะนาฏศิลป์</p> <p style="text-align: center;">โขนเบื้องต้น</p>	Fade-in ดนตรีดังขึ้นเป็นเสียงดนตรีไทย
2	<p>รศ.ดร.สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต</p> <p>รศ.ชูศรี วงศ์รัตนะ</p> <p style="text-align: center;">ที่ปรึกษา</p> <p style="text-align: center;">ผลิตโดย</p> <p>สมเกียรติ วรรณเฉลิม</p>	Fade-out ดนตรีเบา ๆ

Shot	ภาพ	เสียง
3	Group Shot MS. ภาพการแสดงโขนของนักเรียน	<p>Fade-in คนตรีของภาพการแสดงโขนเบา ๆ</p> <p>การเรียนโขนไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไปแล้วนะครับ</p> <p>ถ้านักเรียนตั้งใจฝึกตามวิดิทัศน์ เรื่องการฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้นนี้ นักเรียนจะได้เรียนรู้ทำพื้นฐานคือท่าตบเข้า ทำทองสะเอว และทำค้างเหลี่ยม ทำพื้นฐานเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงและยังเป็นทำพื้นฐานที่จะนำไปฝึกให้สูงขึ้นต่อไปได้ แฉมยังช่วยอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยที่กำลังสูญหายอีกด้วยครับ</p> <p>Fade-out คนตรี</p>
4	MS. พิธีกรยืนอยู่ใต้ต้นไม้	<p>สวัสดีครับนักเรียนครับ วันนี้เรามาเรียนรู้ในเรื่องการฝึกหัดโขนเบื้องต้นกันนะครับ การฝึกหัดโขนเบื้องต้นถือว่าเป็นทำพื้นฐานในการแสดงโขน ก่อนที่เราจะเรียนในการฝึกหัดโขนเบื้องต้นนี้ ครูขอชี้แจงให้นักเรียนได้เข้าใจ ในครั้งนี้ก่อน โดยครูจะเป็นผู้อธิบายท่าและครูขอให้นักเรียนได้ดูท่าปฏิบัติจากครูนาฏศิลป์ และครูจะขออธิบายขั้นตอนดังนี้</p>
5	ภาพ CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 1	<p>1. ครูนาฏศิลป์ปฏิบัติท่า 2 ครั้ง เริ่มตั้งแต่ต้นจนจบท่า โดยนักเรียนยังไม่ต้องปฏิบัติตาม</p>

Shot	ภาพ	เสียง
6	ภาพ CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 2	2. ครูอธิบายประกอบการสาธิตให้นักเรียนปฏิบัติตาม 2 ครั้ง
7	ภาพ CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 3	3. นักเรียนปฏิบัติตามครูโดยไม่มีคำอธิบาย 2 ครั้ง
8	ภาพ CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 4	4. ครูวัดผลการปฏิบัติโดยไม่มีคำอธิบาย
9	MS. พิจารณากับครูนาฏศิลป์	เมื่อนักเรียนพร้อมแล้ว เราจะเริ่มเรียนกันเลยนะครับ แต่ก่อนที่ตจะมาเริ่มเรียนท่าศพเขานี้ ครูขอให้นักเรียนได้ดูท่าศพเข่าจากครูนาฏศิลป์ก่อนนะครับ โดยที่จะท่าท่าเริ่มต้นจนถึงจบท่า และขอให้นักเรียนดูอย่างเดียวนะครับ ยังไม่ต้องท่าท่า
10	MS. ครูนาฏศิลป์	เริ่มต้นจากการนั่งพับเพียบด้านขวา นะครับ ตัวตรงสายตามองตรงไปข้างหน้า เมื่อครูเคาะจังหวะรัว ขอให้ยกมือขวาขึ้นมา
11	MS. ครูนาฏศิลป์ท่าท่าศพเข่า โดยยกมือขวาขึ้นขนานกับพื้น	(เสียงเคาะรับจังหวะรัว ๆ) งอแขนขนานกับพื้น เมื่อครูเคาะจังหวะ 1 ครั้ง ขอให้นักเรียนตมมือขวา ลงไปที่เข่าขวาพร้อมกับยกมือซ้ายขึ้นมา

Shot	ภาพ	เสียง
12	MS. ครุฑนาฏศิลป์ตอนมือขวาลงที่เข้าขวา	(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) ในลักษณะที่งอนแขนพร้อมกันนัก 1 ด้วย
13	MS. ครุฑนาฏศิลป์ตอนมือซ้ายลงที่เข้าซ้ายพร้อมกับยกมือขวา	(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 2
14	MS. ครุฑนาฏศิลป์ท่าท่าเอามือขวาดบเข้า ขวา พร้อมกับยกมือซ้ายขึ้นขนานกับพื้น	(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 3 ดบเข้านี้จะมีทั้งหมด 3 จังหวะ
15	MS. ครุฑนาฏศิลป์เอามือซ้ายดบเข้าซ้าย พร้อมกับยกมือขวาขึ้นมาขนานกับพื้น	(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 1
16	MS. ครุฑนาฏศิลป์เอามือขวาดกเข้าขวาพร้อมกับยกมือซ้ายขึ้นมาขนานกับพื้น	(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 2
17	MS. ครุฑนาฏศิลป์เอามือซ้ายดกลงที่เข้าซ้าย พร้อมกับยกมือขวาขึ้นมาขนานกับพื้น	(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 3
18		(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 1

Shot	ภาพ	เสียง
19		(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 2
20		(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 3
21	MS. ครูนาฏศิลป์เอามือซ้ายลงมาวางบนเก้าอี้ สักตัวตรง สายตามองไปข้างหน้า	
22	ภาพ CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 2	
23	MS. พิธีกร	เมื่อนักเรียนพร้อมแล้วเราก็จะมาเริ่มเรียนกันเลยนะครับ โดยได้แบบจากครูนาฏศิลป์
24	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ ครูนาฏศิลป์นั่งพับเพียบด้านขวา	เริ่มต้นเราจะนั่งอย่างพับเพียบด้านขวา
25	ภาพนิ่ง ครูนาฏศิลป์นั่งพับเพียบด้านขวา จะเห็นเพียงด้านข้างของครูนาฏศิลป์	หลังตรงสายตามองตรงไปข้างหน้า

Shot	ภาพ	เสียง
26	MS. พิธีกรพูด พร้อมกับครูนาฏศิลป์ ทำท่าไป	แขนและมือวางบนเข่า นะครับ ทำตามเข่านี้จะมีด้วยกัน 3 จังหวะด้วยกัน นะครับ เคี้ยวคุณครูจะอธิบายและให้นักเรียนทำพร้อมกันเลย นะครับ
27	MS. พิธีกรหยิบกรับเคาะจังหวะ โดยมีครูนาฏศิลป์เตรียมจะทำท่า	คุณครูเคาะจังหวะกรับรัว ๆ ให้นักเรียนยกมือขวาขึ้นมา ดูตัวอย่างแล้วทำพร้อมกันเลย นะครับ
28	MS. ครูนาฏศิลป์ทำท่า	(เสียงเคาะจังหวะกรับรัว ๆ)
29	ภาพนิ่ง ครูนาฏศิลป์ยกมือขวา เห็นครูนาฏศิลป์ด้านข้าง	จอแสดงให้เห็นกับพื้นนี้ทั้งห้า เรียงชิดติดกัน ยืนตรงไปข้างหน้า ส่วนหลังสายตามองไปข้างหน้า เหมือนเดิม นะครับ
30	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ กำลังทำท่าต่อไป	เมื่อครูเคาะจังหวะหนึ่งครั้งให้นักเรียนใช้มือขวาน ติบลงไปที่เข่าขวาพร้อมกับยกมือซ้ายขึ้นมาทำในลักษณะเดียวกับมือขวา พร้อมกับนับหนึ่งด้วย เคี้ยวคุณครูจะอธิบายพร้อมกันกับครูนาฏศิลป์ห้า ๆ เลย นะครับ
31	MS. CU ที่มีครูนาฏศิลป์ ด้านขวาแล้ว PAN มามือซ้าย	(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 1 มือซ้ายที่ยกขึ้นมานั้นก็เข่ากับพื้นจอจอ นิ้วทั้งห้า เรียงชิดติดกัน หลังสายตายังมองไกลไปข้างหน้า เหมือนเดิม

Shot	ภาพ	เสียง
32	ภาพเคลื่อนไหวแบบซ้ำที่ครูนามูศิลป์ ทำท่าซ้ำ ท่าที่ 1	
33	MS. พิธีกรกับครูนามูศิลป์ที่ทำ	ต่อไปจังหวะที่สองก็จะทำเช่นเดียวกับท่าที่ 1 เพียงแต่ว่าคนละมือเท่านั้นครับ (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 2 มือขวาก็จะขึ้นมาลักษณะ เหมือนครั้งแรกนะครับ นิ้วทั้งห้า เรียงชิดติดกันตั้งไปข้างหน้า
34	ภาพเคลื่อนไหวแบบซ้ำที่ ครูนามูศิลป์ทำท่าซ้ำท่าที่ 2	
35	MS. พิธีกรกับครูนามูศิลป์ ทำท่าต่อไป	ต่อไปเป็นจังหวะที่ 3 (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 3 ก็จะทำในลักษณะ เมื่อครูนี้ะครับ
36	ภาพเคลื่อนไหวแบบซ้ำที่ ครูนามูศิลป์ทำท่าซ้ำท่าที่ 3	

Shot	ภาพ	เสียง
37	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ ทำท่าตามจังหวะเคาะของกรับ	<p>ท่าตบเข้านี้มี 3 จังหวะ เมื่อจบ 3 จังหวะแล้ว ก็จะเคาะกรับต่อ ก็ขอให้นักแสดง 1 ใหม่ ไปพร้อมกันซ้ำ ๆ กับครูนาฏศิลป์นะครับ</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 1 (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 2 (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 3 (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 1 (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 2 (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 3 (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 1 (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 2 (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 3 (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 1 (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 2 (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 3</p>
38	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ทำท่า ตามจังหวะเคาะกรับ	<p>เมื่อครูเคาะจังหวะรัวซ้ำ ๆ ขอให้หันมือซ้าย มาวางบนเข้า</p> <p>(เสียงเคาะจังหวะกรับรัว ๆ)</p> <p>หลังยังคงตั้ง สายตาก็มองตรงไปข้างหน้า เหมือนเดิมนะครับ</p>

Shot	ภาพ	เสียง
43	MS. ครูนาฏศิลป์ที่ท่าตามจังหวะของการเคาะกรับ	<p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 1</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 2</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 3</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 1</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 2</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 3</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 1</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 2</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 3</p> <p>(เสียงเคาะกรับรัวซ้ำ ๆ)</p>
44	MS. พิธีกร	<p>เดี๋ยวเราจะมาท้อีกครั้งหนึ่งนะครับ โดยทำ พร้อมกับครูนาฏศิลป์อีกครั้งหนึ่งนะครับ</p>
45	MS. ครูนาฏศิลป์ที่ท่าตามจังหวะของการเคาะกรับ	<p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 1</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 2</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 3</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 1</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 2</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 3</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 1</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 2</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) นับ 3</p> <p>(เสียงเคาะกรับรัวซ้ำ ๆ)</p>

Shot	ภาพ	เสียง
1	<p>ไตเติ้ลชื่อเรื่อง</p> <p>ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา</p> <p>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ</p> <p>ประสานมิตร</p> <p>เสนอ</p> <p>รายการวิทยุทัศน์</p> <p>วิชา.....นาฏศิลป์</p> <p>ระดับ.....ชั้นประถมศึกษาที่ 3</p> <p>เรื่อง.....การฝึกทักษะนาฏศิลป์</p> <p>โจน เบื้องต้น</p>	<p>Fade-in คนตรีดังขึ้นเป็นเสียงคนตรีไทย</p>
2	<p>รศ.ดร.สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต</p> <p>รศ.ชูศรี วงศ์รัตนะ</p> <p>ที่ปรึกษา</p> <p>ผลิตโดย</p> <p>สมเกียรติ วรรณเฉลิม</p>	<p>Fade-out คนตรีเบา ๆ</p>

Shot	ภาพ	เสียง
3	Group Shot MS. ภาพการแสดงโขนของนักเรียน	<p>Fade-in คนตรีของภาพการแสดงโขนเบา ๆ</p> <p>การเรียนโขนไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไปแล้วนะครับ</p> <p>ถ้านักเรียนตั้งใจฝึกตามวิธีที่สอน เรื่องการฝึกทักษะ</p> <p>นาฏศิลป์โขนเบื้องต้นนี้ นักเรียนจะได้เรียนรู้ทำ</p> <p>พื้นฐานคือท่าตบเข้า ท่าองสะเวย และท่าตั้ง</p> <p>เหลี่ยม ท่าพื้นฐานเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งของการ</p> <p>แสดงและยังเป็นท่าพื้นฐานที่จะนำไปฝึกให้สูงขึ้น</p> <p>ต่อไปได้ แฉมยังช่วยอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยที่</p> <p>กำลังสูญหายอีกด้วยครับ</p> <p>Fade-out คนตรี</p>
4	MS. พิธีกรยืนอยู่ใต้ต้นไม้	<p>สวัสดีครับนักเรียนครับ วันนี้เรามาเรียนรู้ใน</p> <p>เรื่องการฝึกหัดโขนเบื้องต้นกันนะครับ การฝึกหัด</p> <p>โขนเบื้องต้นนี้ถือว่าเป็นท่าพื้นฐานในการแสดง</p> <p>โขน ก่อนที่เราจะเรียนในการฝึกหัดโขนเบื้องต้น</p> <p>นี้ ครูขอชี้แจงให้นักเรียนได้เข้าใจ ในครั้งนี้ก่อน</p> <p>โดยครูจะเป็นผู้อธิบายท่าและครูขอให้นักเรียนได้</p> <p>ดูท่าปฏิบัติจากครูนาฏศิลป์ และครูจะขออธิบาย</p> <p>ขั้นตอนดังนี้</p>
5	ภาพ CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 1	<p>1. ครูนาฏศิลป์ปฏิบัติท่า 2 ครั้ง เริ่มตั้งแต่ต้น</p> <p>จนจบท่าโดยนักเรียนยังไม่ต้องปฏิบัติตาม</p>

Shot	ภาพ	เสียง
6	ภาพ CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 2	2. ครูอธิบายประกอบการสาธิตให้นักเรียนปฏิบัติตาม 2 ครั้ง
7	ภาพ CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 3	3. นักเรียนปฏิบัติตามครูโดยไม่มีคำอธิบาย 2 ครั้ง
8	ภาพ CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 4	4. ครูวัดผลการปฏิบัติโดยไม่มีคำอธิบาย
9	MS. พิจารณากับครูนาฏศิลป์	เมื่อนักเรียนพร้อมแล้ว เราจะเริ่มเรียนกันเลยนะครับ แต่ก่อนที่จะมาเริ่มเรียนท่าศพเขานี้ ครูขอให้นักเรียนได้ดูท่าศพเข่าจากครูนาฏศิลป์ก่อนนะครับ โดยที่จะท่าท่าเริ่มต้นจนถึงจบท่า และขอให้นักเรียนดูอย่างเดียวนะครับ ยังไม่ต้องท่าท่า
10	MS. พิจารณากับครูนาฏศิลป์	เมื่อนักเรียนพร้อมแล้วนะครับ เราจะเริ่มเรียนกันเลยนะครับ นักเรียนครับท่าต่อไป คือท่าถองสะเอว เดี่ยวครูจะเคาะจังหวะ แล้วจะให้ครูนาฏศิลป์ท่านะครับ โดยที่นักเรียนยังไม่ต้องทำนะครับ
11	MS. พิจารณากับครูนาฏศิลป์ท่าท่าตามจังหวะเคาะกรับ	เริ่มต้นการนั่ง คือนั่งพับเพียบด้านขวา หลังตรง สายตามองตรงไปข้างหน้าครับ ครูเคาะจังหวะรัว (เสียงเคาะกรับรัวซ่า ๆ)

Shot	ภาพ	เสียง
12	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ที่ท่าตาม จังหวัดเกาะกรับ	จะยกมือทั้งสองข้าง งอข้อศอก มือกำหลวม ความสูงของมือเท่ากับหัวไหล่ ครูเกาะจังหวัด หนึ่งครั้ง (เสียงเกาะกรับ 1 ครั้ง)
13	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ที่ท่าตาม จังหวัดเกาะกรับ	ให้ใช้ข้อศอกขวา ลงไปที่เอวเรา ยักคอไป ทางด้านซ้าย (เสียงเกาะกรับ 1 ครั้ง)
14	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ที่ท่าตาม จังหวัดเกาะกรับ	เมื่อครูเกาะจังหวัดอีกครั้ง เอาศอกซ้ายลงมาที่ เอวซ้ายพร้อมกับยักคอไปทางด้านขวา
15	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ที่ท่าตาม จังหวัดเกาะกรับ	(เสียงเกาะกรับ 1 ครั้ง) (เสียงเกาะกรับ 1 ครั้ง) (เสียงเกาะกรับ 1 ครั้ง)
16	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ที่ท่าตาม จังหวัดเกาะกรับ	เมื่อครูเกาะจังหวัดแล้ว ขอให้ยกมือทั้ง 2 ข้าง วางลงบนเข่า (เสียงเกาะกรับรัวซ้ำ ๆ)

Shot	ภาพ	เสียง
17	MS. CU. แขน คอ ครูนาฏศิลป์ ทำท่า	(เสียงเคาะกรับรัว ช้า ๆ) (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) (เสียงเคาะกรับรัว ช้า ๆ)
18	ภาพ CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 2	
19	MS. พิธีกร	เมื่อนักเรียนดูท่าจากครูนาฏศิลป์แล้วนะครับ เราก็จะมา เริ่มเรียนในท่าทองสะ เอวกันเลย นะครับ
20	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ท่าท่าตาม จังหวะ เคาะกรับ	เริ่มต้น นั่งพับเพียบด้านขวา หลังตรง สายตามองตรงไปข้างหน้า แขนและมือวางที่หัวเข่า นะครับ เมื่อคุณครู เคาะจังหวะขอให้ยกมือทั้งสองข้างขึ้นมา กามือนะครับ ขอให้ให้นักเรียนดูตัวอย่างจากครูนาฏศิลป์ไปด้วยนะครับ (เสียงเคาะกรับรัว ช้า ๆ)
21	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ท่าท่าตาม จังหวะ เคาะกรับ	ให้ยกแขนขึ้นมาทั้งสองข้าง งอเป็นแนวโค้ง หงายท้องแขนขึ้นมา กามือหลวม

Shot	ภาพ	เสียง
22	ภาพนิ่งของครูนาฏศิลป์ด้านข้าง CU. มือขวา	ความสูงของมือจะเท่ากับหัวไหล่
23	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ที่ทำตาม จังหวะเคาะกรับ	มือซ้ายก็เช่นเดียวกัน ท่าลักษณะ เหมือนกับมือขวา เมื่อครูเคาะ 1 ครั้ง ขอให้เด็กเรียนรู้ใช้มือขวา ข้อศอกขวา ถองไปที่เอวขวา พร้อมกับยกคอไป ทางด้านซ้ายนะครับ ท่าทำพร้อมกับครูนาฏศิลป์ ด้วยนะครับ (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)
24	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ที่ทำตาม จังหวะเคาะกรับ	ถองสะ เอวนี้จะไม่มีจังหวะนับจะฟังเสียง เคาะกรับอย่างเดียวนะครับ
25	MS. ภาพเคลื่อนไหวของ ครูนาฏศิลป์แบบช้า ๆ	
26	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์	ต่อไป (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) ครั้งที่ 2 ก็เช่นเดียวกันนะครับ ให้ข้อศอกซ้ายถอง ไปที่ด้านซ้าย พร้อมกับยกคอไปที่ด้านขวา
27	MS. ภาพเคลื่อนไหวของ ครูนาฏศิลป์ แบบช้า ๆ	

Shot	ภาพ	เสียง
28	MS. ครูนาฏศิลป์	(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)
29	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์	ครูก็จะเคาะจังหวะไปเรื่อย ๆ จนกว่านักเรียน จะได้ยินเสียงจังหวะรัว แล้วนำขลุ่ยสองข้าง วางบนเข่าเหมือนเดิม (เสียงเคาะจังหวะรัว ซ้ำ ๆ)
30	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์	เริ่มต้น เราจะเริ่มจากการนั่งพับเพียบด้านขวา หลังตรง สายตา มองตรงไปข้างหน้านะครับ แขน มือ วางบนเข่าหน้าครับ เมื่อครูเคาะจังหวะ รัวหน้าครับ ขอให้นักเรียนทำท่าเตรียมโดยใช้มือ ทั้งสองข้างขึ้นมา และกำมือหลวม ๆ ครับ ขอให้นักเรียนทำพร้อมกับครูนาฏศิลป์ ไปด้วยนะครับ (เสียงเคาะกรับรัว ซ้ำ ๆ)
31	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ ท่าทำตามจังหวะเคาะ	เริ่มต้นเราจะเริ่มจากการนั่งพับเพียบด้านขวา หลังตรง สายตามองตรงไปข้างหน้านะครับ แขน มือ วางบนเข่าหน้าครับ เมื่อครูเคาะจังหวะรัว หน้าครับ ขอให้นักเรียนทำท่าเตรียม โดยใช้มือทั้ง สองข้างขึ้นมา และกำมือหลวม ๆ ขอให้นักเรียน ทำพร้อมกับครูนาฏศิลป์ไปด้วยนะครับ (เสียงเคาะกรับรัว)

Shot	ภาพ	เสียง
32	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ท่าทำตาม จังหวะเคาะ	เมื่อยกแขนขึ้นมาให้งอแขนเล็กน้อย ก้มมือ หลวม ๆ ความสูงของมือเท่ากับหัวไหล่ ความ ห่างประมาณ 1 คืบ ลำตัวตั้งตรง สายตามอง ตรงไปข้างหน้า เมื่อครูเคาะจังหวะ 1 ครั้ง ให้นักเรียนสอกลงไปตรงที่สะเอวขวา พร้อม ก้มมือซ้ายออกไปเล็กน้อย และยกมือไปทาง ซ้าย (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)
33	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ท่าทำตาม จังหวะเคาะ	ลักษณะของมือขวาจะดองชิดติดเอวขวา ก้มตัวยัง ก้มหลวม ลำตัวโน้มเอียงไปทางด้านซ้าย พร้อม ก้มยกมือไปทางด้านซ้าย สังเกตที่มือซ้ายให้ดี จะ ยื่นออกไปนิดหนึ่งนะครับ ครูเคาะจังหวะอีก 1 ครั้ง (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) ให้นักสอซ้ายดองมาที่เอวซ้าย แขนลำตัว พร้อม ก้มยกตัวมาทางด้านขวา ลักษณะของคอจะยกไป ทางด้านขวา มือขวายื่นออกไปทางด้านขวา เล็กน้อย ต่อไปครูเคาะจังหวะอีก 1 ครั้ง (เสียงเคาะจังหวะ 1 ครั้ง)
34	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ท่าทำตาม จังหวะเคาะ	ก็ทำเช่นเดียวกับครั้งแรกนะครับ ให้นักสอขวา ดองไปที่เอวขวา แขนลำตัว เอียงคอไปทางด้าน ซ้าย มือซ้ายยื่นออกไปนิดหนึ่งนะครับ

Shot	ภาพ	เสียง
1	<p>ไตเติ้ลชื่อเรื่อง ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เสนอ รายการวิทยุทัศน์ วิชา.....นาฏศิลป์ ระดับ.....ชั้นประถมศึกษาที่ 3 เรื่อง.....การฝึกทักษะนาฏศิลป์ โจน เบื้องต้น</p>	<p>Fade-in คนตรีตั้งขึ้นเป็นเสียงดนตรีไทย</p>
2	<p>รศ.ดร.สุรัชย์ สิกขานันท์ รศ.ชูศรี วงศ์รัตนะ ที่ปรึกษา พลิตโดย สมเกียรติ วรราชเฉลิม</p>	<p>Fade-out คนตรีเบา ๆ</p>

Shot	ภาพ	เสียง
3	<p>Group Shot</p> <p>MS. ภาพการแสดงโขนของนักเรียน</p>	<p>Fade-in คนตรีของภาพการแสดงโขนเบา ๆ</p> <p>การเรียนโขนไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไปแล้วจะครับ</p> <p>ถ้านักเรียนตั้งใจฝึกตามวิธีที่สอนเรื่องการฝึกทักษะ</p> <p>นาฏศิลป์โขนเบื้องต้นนี้ นักเรียนจะได้เรียนรู้ทำ</p> <p>พื้นฐานคือท่าตบเข้า ท่าตบสะเอว และท่าตั้ง</p> <p>เหลี่ยม ท่าพื้นฐานเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งของการ</p> <p>แสดงและยังเป็นท่าพื้นฐานที่จะนำไปฝึกให้สูงขึ้น</p> <p>ต่อไปได้ แฉมยังช่วยอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยที่</p> <p>กำลังสูญหายอีกด้วยครับ</p> <p>Fade-out คนตรี</p>
4	<p>MS. พิธีกรยืนอยู่ที่ต้นไม้ม</p>	<p>สวัสดีครับนักเรียนครับ วันนี้เรามาเรียนรู้ใน</p> <p>เรื่องการฝึกหัดโขนเบื้องต้นกันนะครับ การฝึกหัด</p> <p>โขนเบื้องต้นนี้ถือว่าเป็นท่าพื้นฐานในการแสดง</p> <p>โขน ก่อนที่เราจะเรียนในการฝึกหัดโขนเบื้องต้น</p> <p>นี้ ครูขอชี้แจงให้นักเรียนได้เข้าใจ ในครั้งนี้นักเรียน</p> <p>โดยครูจะเป็นผู้อธิบายท่าและครูขอให้นักเรียนได้</p> <p>ดูท่าปฏิบัติจากครูนาฏศิลป์ และครูจะขออธิบาย</p> <p>ขั้นตอนดังนี้</p>
5	<p>ภาพ CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 1</p>	<p>1. ครูนาฏศิลป์ปฏิบัติท่า 2 ครั้ง เริ่มตั้งแต่ต้น</p> <p>จนจบท่า โดยนักเรียนยังไม่ต้องปฏิบัติตาม</p>

Shot	ภาพ	เสียง
6	ภาพ CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 2	2. ครูอธิบายประกอบการสาธิตให้นักเรียนปฏิบัติตาม 2 ครั้ง
7	ภาพ CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 3	3. นักเรียนปฏิบัติตามครูโดยไม่มีคำอธิบาย 2 ครั้ง
8	ภาพ CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 4	4. ครูวัดผลการปฏิบัติโดยไม่มีคำอธิบาย
9	MS. พิธีกร	เมื่อนักเรียนพร้อมแล้ว เราจะเริ่มเรียนกัน เลยนะครับ
10	MS. พิธีกร	ทำต่อไปนี่คือทำตั้ง เหลี่ยม เคียวครูจะให้ให้นักเรียน ดูจากครูนาฏศิลป์ หนึ่งครั้ง ตั้งแต่ทำเริ่มต้น จนถึงท่าหมด
11	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ที่ทำตาม จังหวะ เคาะ	ทำตั้ง เหลี่ยมนี้มีอยู่ด้วยกัน 4 จังหวะ เคียว นักเรียนดูก่อนนะครับ
12	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ที่ทำตาม จังหวะ เคาะ	เริ่มนั่งพับเพียบด้านขวา หลังตรง มองตรงไป ข้างหน้า แขน และมีอวางบนเข่า จังหวะที่ 1 (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)

Shot	ภาพ	เสียง
13	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ที่ท่าตาม จังหวัดเกาะ	เริ่มจากการนั่งคุกเข่า ก้นนั่งทับสันเท้า มืออยู่ที่ หน้าขาทั้ง 2 ข้าง เปิดข้อศอกเล็กน้อย ตัวตั้งตรง สายตามองตรงไปข้างหน้า และ หัวเข่าแยกห่างพอสมควร ต่อไปจังหวัดที่ 2 (เสียงเกาะกรับ 1 ครั้ง)
14	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ที่ท่าตาม จังหวัดเกาะ	ให้ตั้งเข่าขวาขึ้นมา มือขวา วางที่เข่าขวามือ ซ้ายแนบลำตัว ยกกันขึ้นมา ตัวตรงสายตามอง ตรงไปข้างหน้า จังหวัดที่ 3 (เสียงเกาะกรับ 1 ครั้ง)
15	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ที่ท่าตาม จังหวัดเกาะ	เป็นท่ายืนตรงปกติ มือทั้งสองข้างแนบลำตัว สายตามองตรงไปข้างหน้า จังหวัดที่ 4 ครูจะ เกาะ 2 ครั้ง นะครับ (เสียงเกาะกรับ 2 ครั้ง)
16	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ที่ท่าตาม จังหวัดเกาะ	ยืนมือออกและยกเท้าขวา วางให้ได้เหลี่ยมเป็น เหลี่ยมเป็นฉากนะครับ แขนตรงไปข้างหน้า นิ้วทั้งสองเรียงชิดติดกัน การตั้งเหลี่ยมเข่าจะ แบะออกทั้งสองข้าง ปลายเท้าจะชี้ออกไปทั้ง สองข้าง และลำตัวตั้งตรง นึกหนักอยู่ที่กลาง เมื่อครูเกาะจังหวัดแล้ว ขอให้นักเรียนยืนตรง (เสียงเกาะจังหวัดแล้ว ข้า ๆ)

Shot	ภาพ	เสียง
17	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ที่ท่าตาม จังหวัดเกาะ	แล้วนั่งลงเหมือนเดิม
18	CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 2	
19	CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 2	ครับ ต่อไปนี้ เรามาเริ่มเรียนท่าตั้งเหลี่ยมกัน เลยนะครับ เริ่มต้นจาก การนั่งพับเพียบค้ำขวา หลังตรง สายตามองตรงไปข้างหน้า แขน มือ อยู่ที่เข่า นะครับ จังหวัดที่ 1 (เสียงเคาะกรับ 1 จังหวัด)
20	CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 2	ขอให้นักเรียนนั่งคุกเข่า เข่าแยกห่างพอสมควร นะครับ มืออยู่ที่หน้าขา
21	MS. ภาพนิ่งด้านข้างของครูนาฏศิลป์	ลำตัวตั้งตรง สายตามองไปข้างหน้า ก้นนั่งทับ สันเท้า
22	MS. ภาพนิ่งด้านข้างของครูนาฏศิลป์	จังหวัดที่ 2 นะครับ นักเรียนทำตามเลยนะครับ (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)
23	MS. ภาพนิ่งด้านข้างของครูนาฏศิลป์	ขอให้นักเรียนตั้งเข่าขวา มือขวาอยู่ที่เข่าขวา มือซ้ายแนบลำตัว

Shot	ภาพ	เสียง
24	MS. ภาพนิ่งด้านข้างของครูนาฏศิลป์	ตัวตรง ยกกันขึ้นนะครับ สายตามองตรงไปข้างหน้า
25	MS. ภาพนิ่งด้านข้างของครูนาฏศิลป์	ต่อไปจังหวะที่ 3 (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)
26	MS. ภาพนิ่งด้านข้างของครูนาฏศิลป์	ให้นักเรียนยืนตรงในทางธรรมดา มือทั้งสองข้างแนบลำตัว ตัวตั้งตรง สายตามองตรงไปข้างหน้า นะครับ ต่อไปจังหวะที่ 4 (เสียงเคาะกรับ 2 ครั้ง)
27	MS. ภาพนิ่งด้านข้างของครูนาฏศิลป์	ให้นักเรียนยืนมือเหยียดตรงไปข้างหน้า นิ้วทั้งห้าเริ่มเข้ดติดกันให้แขนขนานกับพื้น ลำตัวตั้งตรง ส่วนเท้า แยกห่างกันออกไป ให้ได้ 90 องศา โดยประมาณ เข้าและออกไปทั้งสองข้าง เท้าขวาเหยียดออกไปทางด้านขวา เท้าซ้ายชี้ไปทางด้านซ้าย ตัวตั้งตรงต่อไป ครูจะเคาะจังหวะเร็ว ให้นักเรียนยืนตรง (เสียงเคาะจังหวะเร็ว)
28	MS. ภาพนิ่งด้านข้างของครูนาฏศิลป์	ครูจะเคาะจังหวะ 2 ครั้ง ให้นักเรียนนั่งลงตามขั้นตอนแรก ท่าพร้อมกับครูนาฏศิลป์ด้วยนะครับ (เสียงเคาะกรับ 2 ครั้ง)

Shot	ภาพ	เสียง
29	MS. พิธีกร	<p>ครับ ทำตั้งเหลี่ยม ไม่ยากเลยใช่ไหมครับ ต่อไปนี่ครูจะให้เด็กเรียนลองทำดู โดยที่ไม่มี ครูนำภูศิลป์ ทำทำให้นักเรียนดูนะครับ ขอให้ นักเรียนตั้งใจ และทำเองให้ได้นะครับ</p>
30	MS. พิธีกร	<p>เริ่มต้น จากการนั่งพับเพียบด้านขวา (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) (เสียงเคาะกรับ 2 ครั้ง) (เสียงเคาะกรับรัว ช้า ๆ) (เสียงเคาะจังหวะ 2 ครั้ง)</p>
31	MS. พิธีกร	<p>ครูขอให้เด็กเรียนทำอีกครั้งหนึ่งนะครับ โดยที่ไม่มี ครูนำภูศิลป์ทำนะครับ เริ่มต้นจากการนั่งพับเพียบ ด้านขวานะครับ จังหวะที่ 1 (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) (เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง) (เสียงเคาะกรับ 2 ครั้ง) (เสียงเคาะกรับรัว) (เสียงเคาะกรับ 2 ครั้ง)</p>

Shot	ภาพ	เสียง
32	CAPTION อธิบายขั้นตอนที่ 3	
33	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ทําท่าตาม จังหวะเคาะ	<p>นักเรียนครึ่ง ตอนนี้ครูขอให้นักเรียนทําท่า พร้อม กับครูนาฏศิลป์อีกครั้งหนึ่ง แต่ครูจะไม่อธิบายให้ ฟังนะครึ่ง ขอให้นักเรียนตั้งใจดูครูนาฏศิลป์ แล้ว ทําให้พร้อมกันนะครึ่ง</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 2 ครั้ง)</p> <p>(เสียงเคาะกรับรัว ช้า ๆ)</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 2 ครั้ง)</p>
34	MS. พิธีกรกับครูนาฏศิลป์ทําท่าตาม จังหวะเคาะ	<p>เป็นอย่างไรบ้างครึ่ง ครูขอให้นักเรียนทําอีกครั้ง หนึ่งนะครึ่ง ขงขอให้นักเรียนดู แล้วทําท่าพร้อมกับ ครูนาฏศิลป์ อีกครั้งหนึ่งนะครึ่ง</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 2 ครั้ง)</p> <p>(เสียงเคาะกรับรัว ช้า ๆ)</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 2 ครั้ง)</p>
35	CAPTION อธิบายขั้นตอน	

Shot	ภาพ	เสียง
36	MS. พิธีกร	<p>ครับ ทำตั้งเหลี่ยม ไม่ยากเลยใช้ไหมครับ ต่อไป นี่ครูจะให้แกเรียนลองทำดู โดยที่ไม่มีครูนำคู่มือ ทำทำให้แกเรียนดูนะครับ</p> <p>ขอให้แกเรียนตั้งใจและทำเองให้ได้นะครับ</p> <p>เริ่มต้นจากการนั่งพับเพียบด้านขวา</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 2 ครั้ง)</p> <p>(เสียงเคาะกรับรัว ช้า ๆ)</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 2 ครั้ง)</p>
37	MS. พิธีกร	<p>ขอให้แกเรียนตั้งใจและทำเองให้ได้นะครับ</p> <p>เริ่มต้นจากการนั่งพับเพียบด้านขวา</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 1 ครั้ง)</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 2 ครั้ง)</p> <p>(เสียงเคาะกรับรัว ช้า ๆ)</p> <p>(เสียงเคาะกรับ 2 ครั้ง)</p>

Shot	ภาพ	เสียง
38	MS. พิธีกร	<p>วันนี้ก็ได้รับความรู้มากจ้ะครับ ครูขอ ย้ำให้นักเรียนได้น้ความรู้ไปฝึกฝนต่อ จะได้ เป็นพื้นฐานที่ดีในการแสดงโขนจ้ะครับ วันนี้ครูขอจบรายการเพียงเท่านี้จ้ะครับ สวัสดีจ้ะครับ</p>

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต
หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนิต วัฒนโธ
อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. นายวาริน ชมตคุ
เจ้าหน้าที่ไอทีศูนย์อุปกรณ์ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์

1. รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุวานนท์
อาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. อาจารย์สำเร็จ สุนทรเกต
อาจารย์โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
(ฝ่ายมัธยม)
3. อาจารย์สันติ สุขสัจย์
อาจารย์โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
4. อาจารย์ชาคริต แสงบุตรศรี
อาจารย์โรงเรียนสาธิต บางนา

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายสมเกียรติ วรรณเฉลิม
เกิด	6 พฤศจิกายน 2508
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	174 สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
ตำแหน่งงานปัจจุบัน	หัวหน้างานโสตทัศนอุปกรณ์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) 2584242, 2584244
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2528	ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง (ปม.ช.) สาขาวิชานาฏศิลป์โขน วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2531	กศ.บ. (การแนะแนว) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2542	กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ

ผลการใช้รายการวิทัศน์เพื่อฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้น
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

บทคัดย่อ

ของ

สมเกียรติ วรรณเฉลิม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา

พฤษภาคม 2542

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพรายการวิดีโอ เพื่อฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 90/90 และเปรียบเทียบทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้นระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยรายการวิดีโอที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายประถม) จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่งใช้หาประสิทธิภาพรายการวิดีโอในการสอนเรื่องการฝึกหัดโขนเบื้องต้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น อีกกลุ่มหนึ่งให้เปรียบเทียบทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้นระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และการทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples)

ผลจากการวิจัยพบว่า รายการวิดีโอเพื่อฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้น มีประสิทธิภาพ 91/96 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ 90/90 และนักเรียนที่เรียนจากรายการวิดีโอมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

THE EFFECTS OF PROGRAMME VIDEOTAPE ON THE BASIC OF MASK DANCE
DRAMA SKILL TRAINING FOR PRATHOM SUKSA 3 STUDENTS

AN ABSTRACT

BY

SOMKIAT WONCHALERM

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Technology
at Srinakharinwirot University

May 1999

The purposes of this study were to test the efficiency of videotape programmes on the basic of mask dance drama skill training for Prathom Suksa 3 students and compare learning achievement of the students learning through videotape programmes with conventional classroom teaching. The samples were 30 for Parthom Suksa 3 students of Srinakharinwirot University Demonstration school (Elementary). They were divided into 2 groups. Group 1 used in testing the efficiency of the videotape programmes in teaching of basic of mask dance drama skill training resources and group 2 used in comparing learning achievement between an experimental group and a control group. Data was collected and analyzed by Mean, Standard Diviation, Percent and t-test for Independent samples.

The research results revealed that the efficiency of videotape programmes on the basic of mask dance drama skill training resources was 91/96, higher than 90/90 criteria and learning achievement of the students learning through the videotape programmes was higher than the conventional classroom teaching significantly at .05 level.